

Znamenný rospev – 2. hlas ruténskej redakcie

Katalóg normatívnych popevkov

Úvod

Korpus ruténskych prameňov

Materiál pre systematické spracovanie popevkov 2. hlasu z **ruténskych irmologionov** (RI):

Irmosy: Vskr – Nedeľa (*kánon vzkriesenia*)
KB – irmosy kánona Bohorodičky (druhý nedeľný kánon)
St. – stĺpové irmosy (oktoich cez všedné dni)
RB – irmosy sviatku Narodenia presv. Bohorodičky (8.9.)
Obr – irmosy sviatku Obrezania Pána (1.1.)
1,2Bj – irmosy dvoch kánonov sviatku *Bohobjavlenia* (6.1.)
Myr – irmosy nediel *Myronosičiek* (a) a *Márnotratného syna* (b)
VP, VU, VS – irmosy Veľkého týždňa (Pondelok, Utorok, Streda)

Stichiry: sIt – všeobecný iteratívny nápev
sD1,2 – doxastiká (dogmatiky) z večierne na nedeľu
pDE – samopodoben *Dóme jEvfrátov*
pEoD – samopodoben *jEhdá ot dréva*
pKPV – samopodoben *Kíimi pochvál'nými vincý*
pDX – samopodoben+podoben *Dnes Christós* (25.12., 6.1.)
SiSt – doxastikon sv. Simeona Stĺpnika *Dnes Christós* (1.9.)
sVved – doxastikon na Uvedenie presv. Bohorodička do chrámu (21.11.)
sAug – doxastikon na Narodenie Pána (25.12.)
sVsD – tropár po 50. žalme utierne Narodenia Pána (25.12.)
sBj – stichiry na Hóspodi vozzvách sviatku *Bohobjavlenia* (6.1.)
sSSD – stichiry na Hóspodi vozzvách sviatku *Päťdesiatnice*
SA3,8 – 3. a8. antifóna na utierni Strastí

Iné: Step – stupňové antifóny (*Stepenna*) na nedeľnej utierni
Prok – *prokimeny, Allilua, Boh Hospód'*

Stichiry mimo RI:

eothinon – evanhelska stichira
Ps1 – Nedeľa pôstna 1.
OtS – samopodoben *Ote to stavro* (kráľovské hodinky)

Stichiry z mineje sú určené spravidla dátumom sviatku

Znamenné popevky vo vzťahu k byzantským prameňom

V byzantských aj znamenných prameňoch si môžeme všimnúť určitý rozdiel medzi nápevmi irmosov a stichír. Melódie stichír sú stabilnejšie a z hľadiska použitých formúl sa dá hovoriť o určitom formálnom jazyku. Naopak, nápevy irmosov majú často tendenciu využívať originálne (nenormatívne) melodické postupy, ktoré sú buď zjednodušením či modifikáciou (na nepoznanie) bežných formúl alebo naopak ide o archaické psalmodické motívy.

Melódie znamenného rospevu majú pôvod v byzantských nápevoch. Na základe rozsiahlych paralelných prepisov je možné štatisticky pomerne spoľahlivo určiť vzťah medzi byzantskými a ruskými melodickými formulami. V zásade možno konštatovať nasledujúce pozorovania:

1. Takmer pre každý popevok znamenného rospevu existuje priamy alebo primárny byzantský pravzor. Ide o formulu, ktorá sa relatívne často¹ nachádza v byzantských prameňoch na rovnakých kólach ako v ruských knihách, a zároveň sa melodickými kontúrami „podobá“² melódii ruského popevku.
2. Takmer každý zo znamenných popevkov má aj sekundárne alebo nepriame pravzory, ktorými sú iné formuly príbuzné primárnemu pravzoru. Znamenná melódia je v týchto prípadoch „voľnejším prekladom“ byzantskej predlohy. Celkovo platí, že znamenných popevkov je menej ako byzantských formúl, takže mnohé z byzantských formúl nemajú priamy znamenný reflex.
3. V časti kól je ruský popevok výsledkom viacerých posunov a možno aj chýb v preklade či delení veršov na kóla. Niekedy dokonca nie je možné zistiť, prečo sa v ruskom znení objavuje istý popevok bez zrejmého vzťahu k byzantskej predlohe.
4. Byzantský 2. hlas využíva 2 submódy, vyšší Gh-mód a nižší Ea-mód. Nižší z oboch submódov sa ešte v byzantskom priestore začal potláčať a nahrádzať vyššími motívmi.³ Znamenný rospev vo výraznej miere, avšak spôsobom sebe vlastným, akceptoval túto tendenciu. Výsledkom je úprava všetkých kadencií s pôvodnou finálou E (aj D) na finálu G (skočec, sviazni, G-mreža).

V katalógu popevkov uvádzame stručne aj byzantské pravzory. Podrobnejší etymologický rozbor (v smere od Byzancie k ZR) je témou samostatného dokumentu.

Pramene

Ruské predreformné:

S407, 439, 440 – rukopisy hlavnej knižnice Trojicko-Sergievskej Lavry
Ch – irmologion a triodion, Chilandar 307-8 (MMB V)
Pp – Sticherarium Petropolitanum (MMB XII)

Grécke:

podľa faksimile a prepisov MMB, predovšetkým Am a Eg. II

Poznámky:

V zápise melódie sú nepovinné (variantne prítomné) noty označené slabšie (napr. sivou, prípadne červenou), sporné znaky červenou.

Pri kategorizácii popevkov sa držíme systému v byzantských formulách.

¹ Často = počet prípadov je dosť veľký na to, aby sa dala vylúčiť náhoda.

² Podobnosť znamená buď priamo melodickú blízkosť, alebo aspoň možnosť spoľahlivo vysvetliť vývoj od byzantskej melódie k znamennej.

³ Túto tendenciu vidno v spevoch s finálou h – ide najmä o veľkú časť irmosov, spevy oktoichu a niektoré slávnostné stichiry. Dnešné grécke nápevy 2. hlasu sú už postavené takmer výlučne na vrchnom submóde.

Stupnica

Rekonštrukcia stupnice byzantského 2. hlasu je komplikovaná a podrobnejšie sa jej venujeme v osobitnom dokumente.

V znamennom rospeve najstarších RI vo väčšine prípadov, a to najmä v irmosoch, nachádzame bifokálnu stupnicu (oblasti sú rozlíšené predznamenaniami *b-moll*). Lokalizácia v notovej osnove je nejednotná. Už od najstarších prameňov pozorujeme isté neporozumenie bifokálnosti stupnice a úsilie eliminovať rozdiely v ladení tónov podľa oblasti (ignoráciou predznamenaní alebo transpozíciou). Toto úsilie je nejednotné a nedôsledné, čoho dôsledkom je neistota pri rekonštrukcii pôvodnej výšky jednotlivých popevkov. Možnosť porovnania s byzantskými pravzormi popevkov je tu nepostrádateľnou, hoci nie vždy úplne postačujúcou pomocou.

Stupnicu 2. hlasu v ZR môžeme určiť nasledovne:

Byzantská stupnica v našich prepisoch

D E F G a h c d e

Stupnica v RI zodpovedajúca byzantskej predlohe

Naša fixácia

Formálna fixácia podľa konvencií

D E F G a b^b c d e^b
E F# G a h c d e f

V niektorých piesňach (najmä irmosy a samopodobeny) sa objavujú aj vyššie melodické postupy s odlišným ladením, ktoré uvádza modulačný *bemol*:

Stupnica v RI zodpovedajúca byzantskej predlohe

Naša fixácia

Formálna fixácia podľa konvencií

G a h c d e f g
a h c d e f g a

V našej fixácii tónov, v záujme prehľadnosti a nekomplikovania vzťahov medzi ZR a byzantským systémom, neakceptujeme zaužívanú formálnu fixáciu tónov, pri ktorej by sme sa zamotali do transpozíčných špekulácií, ale priamo čítame kyjevskú notáciu akoby⁴ cez transpozíciu.

Osobitné pojmy:

Kadencia vždy leží na celých stopách, nemôže sa začať uprostred stopy.

Kadenčný vrchol (alebo celá kadencia) je typu V, ak je prvá kadenčná stopa na dvoch slabikách. Naopak, vrchol typu S je typický spojením motívu prvej stopy nad jednou slabikou (spravidla znakom *strela*).

⁴ Stupnica ZR je relatívna vo vzťahu ku komornému „a“, dôležitý je jej charakter, tj. distribúcia tónov a poltónov, a nie absolútna výška tónov. Naše čítanie „cez transpozíciu“ vedie k tónom zodpovedajúcim pôvodnej gréckej stupnici, čo je dôležitejšie než formálne zachovanie tónov daných notovou osnovou, ktorá je pre ZR len pomôckou, výpožičkou z inej kultúry, a nie vlastným ani pôvodným nástrojom fixácie.

Polkadenčné popevky

V rámci ZR medzi polkadenčnými popevkami uvedieme aj reflexy niektorých modifikovaných formúl, kde znamenná melódia nepripomína základný tvar, prípadne sú reflexom viacerých, slabých aj modifikovaných formúl.

Trieda Ga – polkadenčné formuly s apodermou

Vozhlaska dc.a

Vozhlaska / वोङ्हाळाका sa v dostupných kokizníkoch pre 2. hlas nenachádza, ide však o skupinu bežných *irmologických* popevkov. Má niekoľko variantov nástupu, lokalizácie v stupnici a kadencie.

Popevok je reflexom rôznych (silných aj slabých) formúl so zakončením *hG.a*, *Gh.a*.

Vozhlaska s ľahkým nástupom, c/a⁵

	a+U+R	S	C
S408			
16-17.stor.			
RI			

V prípade menšieho počtu slabík sa U+R+S redukujú do rôznych zliatych foriem:

⁵ Vskr 7, Myr 1,3, 2Bj 5, RB 6,7,9, VP8, st. 4/33, Step 3b.

Vozhlaska s ťažkým nástupom, c/a⁶

	a+U+R	S	C
S408			
16-17.stor.			
RI			

Vrchol na tóne c sa objavuje vtedy, ak je vrcholový tón na prvej slabike kóla (Vskr 4).

S408

16-17.stor.

RI

⁶ Vskr 4,7,9, 1Bj8, RB 1,8, st. 9/91, pDX

Podchvat

Podchvat / Ποδχβάτς alebo *malý/rýchly vozmer* je frekventovaný popevok v 2. hlase.⁷ Väčšinou je typický zlomenou finálou, ale nie je to podmienkou. Je reflexom byzantských slabých alebo modifikovaných formúl so zakončením *Gh.a*, *hG.a*.

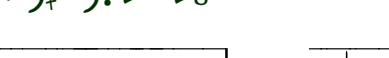
a-nástup:

S408

S414

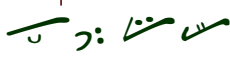
S410

S429,30,34

S442

RI var.

OP

S409

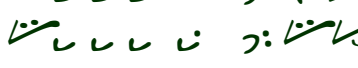
c(g)-nástup:

V 2Bj nachádzame o kvintu vyšší⁸ variant *podchvatu* (v „správnej“ výške len J029/2Bj6).

S408

S408/10

S410

S410/30

S429/30

S429

J002

J029,480

L1709,J429

⁷ Myr 4,5a,6,9ab,2Bj4-8, Obr6, VP9, st. 2/13,4/35,6/52,8/77,9/90, sBj, SA3ah, pKPV

⁸ Kánon 2Bj využíva čiastočnú kvintovú transpozíciu nahor.

Ťažký nástup:

S408

S410/24

S411,29,30,34

OP

RI

J002/29

J480

J002

(ak je hned' na začiatku *strela*)

VS

Nástup so zmeicou:

Nástup *so zmeicou* (v Myr 9a so strelou) je popevok na hranici medzi *podchvatom* a *povertkou*. Nemá jednoznačný melodický preklad.

Myr4

S408 𐌲: 𐌹𐌺 𐌶𐌶𐌲: 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶
S429 𐌶 𐌹𐌺 𐌶𐌶𐌲: 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶
S410/30/34 𐌶 𐌹𐌺 𐌶𐌶𐌲: 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶

J002/29 I229

J429/80

sBj

S408 𐌶 𐌹𐌺 𐌶𐌶𐌲: 𐌶 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶
S409 𐌶 𐌹𐌺 𐌶𐌶𐌲: 𐌶 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶
S410/16/42 𐌶 𐌹𐌺 𐌶𐌶𐌲: 𐌶: 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶

J002

Myr9a

S408 𐌶+ 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶: 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶: 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶
S429/30/34 𐌶+ 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶: 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶: 𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶𐌶

S410

J029

Koleso

Koleso (kl'uč) / Колец je v 2. hlase zriedkavý popevok. Hoci sa bez ohľadu na hlas zvykne v RI melodicky prikláňať k mreži, ide v skutočnosti o priebežný popevok, ktorý je v byzantskej vrstve typický prízvukom na predposlednej slabike kóla a znakom *kufisma*.

Formula s kufismou zakončená motívom *a.G. a.a, h.G, h.a* je vo svojej podstate skôr prerušením spevu než riadnym zakončením a často tu nie sú dodržané rytmické pravidlá.

Rytmická nezvyčajnosť tohto riešenia, ktorá si v byzantskom systéme vyžiadala osobitný znak (*kufisma*), viedla už v byzantskej tradícii (v novších vrstvách) k predlžovaniu dĺžky predposlednej slabiky na dvojnásobok. V ruskej tradícii sa dvojnásobná dĺžka stala normou a to bez zmeny neumového zápisu v poreformných spisoch (porov. 1Bj 6).

Koleso nachádzame v rozmanitých podobách, z ktorých reprezentatívne príklady vymenúvame bez zovšeobecnenia.

1Bj6, Step 3b

Ch	ⲟ̅ =	ⲓ̅ =
S407	ⲟ̅ =	ⲓ̅ =
S408	ⲟ̅ =	ⲓ̅ =
S410	ⲟ̅ =	ⲓ̅ =
S429	ⲟ̅ =	ⲓ̅ =
S430	ⲟ̅ =	ⲓ̅ =

J046

J029

L1709, J429

J002

S407	
S408	
S429	
S430	
S411,45	

J002

I229

SA3

16-17. stor.

و کا ن

Musical notation for SA3, 16-17th century. The staff shows a sequence of notes with stems pointing downwards. A 'J002' label is present at the beginning.

SiSt

Musical notation for SiSt, Am chord, G major. The staff shows a sequence of notes with stems pointing downwards.

Am ل ج ق د س

Vi ل ج ق د س

S439 ل ج ق د س

S440 ل ج ق د س

S416 و کا ن س د ج

S442 و کا ن س د ج

Musical notation for SiSt, showing a staff with notes and stems pointing downwards.

8.9.

Musical notation for 8.9, Am chord, G major. The staff shows a sequence of notes with stems pointing downwards.

Am ل ج ق د س

Vi ل ج ق د س

Pp ل ج ق د س

S409 و کا ن س د ج

PrP و کا ن س د ج

Musical notation for 8.9, PrP chord. The staff shows a sequence of notes with stems pointing downwards.

1Bj8 (zvýšené o kvartu)

S408 ل ل ل ل ج : و کا *

S410 ل ل ل ل ج : و کا *

~S429,430

Musical notation for 1Bj8, J002,029. The staff shows a sequence of notes with stems pointing downwards. A yellow highlight is present under the last few notes.

J429

Musical notation for J429. The staff shows a sequence of notes with stems pointing downwards. A yellow highlight is present under the notes.

L1709

Musical notation for L1709. The staff shows a sequence of notes with stems pointing downwards. A yellow highlight is present under the notes.

Povertka

⇒ *Povertka* / *Повѣтка*¹¹ je viacslabičnou rytmickou analógiou *prevoloky*. Jej pôvodne jednoduchá finála sa od konca 18. storočia v ruskom prostredí normatívne láme na *aG*.

Povertka je reflexom slabých byzantských formúl zakončených na *Ga.a*, *Gh.a*, ale aj modifikovaných silných formúl typu *xG -a*, *ha.G*.a*. Zároveň však stojí na mieste množstva iných byzantských formúl, ktoré spravidla nemajú priamy reflex v ZR. Ide o typický popevok 2. hlasu.

Jednoduchá povertka

Jednoduchá povertka nie je ustálený popevok.¹² Jej častým variantom je *podchvat* a *podjem*, preklad v RI sa kloní často k *podjemu* alebo *prehibu*. Krátka (bezdeklamačná) *povertka* často vyrastá na neumoch *opočinky*. V deklamácii je deklamačný tón (v RI) je nestabilný.

Krátka (bez deklamácie):¹³

S414 ٢ : شتا ل ل ا =
 ٢ : شتا ل ل ا =
 ٢ : شتا ل ل ا =
S429/30 ٢ : شتا ل ل ا = S430 ٢ : شتا ل ل ا =
OP ٢ : شتا ل ل ا =

Deklam. tón b:

S409 ٢ : شتا ل ل ا = ٢ : شتا ل ل ا =
S410/16 ٢ : شتا ل ل ا = ٢ : شتا ل ل ا =
S416/42 ٢ : شتا ل ل ا = ٢ : شتا ل ل ا =

¹¹ Myr 4(?),5b,7,9a, 1Bj3,7, 2Bj 4,7, RB 8, Obr 8, VP 8, VS 8, st. 1/8,9,11, 2/12,14, 8/74, sAug, SA8, sSSD, pKPV, sD1, step 2bc,3ac,

¹² Vynechávame časť variantov, ktoré sú evidentne sporné a vyskytujú sa len raz.

¹³ Len v oktoichu (Anatol 3,7, Anast 7, Alfabet 3), ruské znenie.

Strela v nástupe:

S409 S410,411,416,BN

S447

S429

J002

S408

16-17.stor.

S430

S411

S445

RI

var.J673

S408

S414

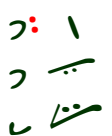

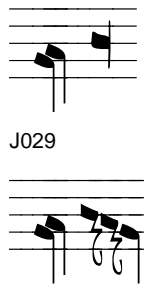
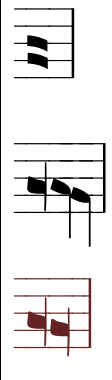
S445 ~S430,429,411

J002

L1709

I229

Povertka stredná:

	a+V	R	S	V	k	Z
Am						
S407 Ch. Pp						
S408						
16. stor.			 S414			 S414
17. stor.						 OP
RI rus.					 J029	 OP

Povertka stredná s paukom: (1Bj7)

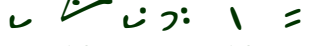
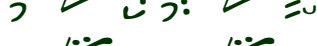

– sporné

- S407
- S408
- S410
- S429

J002

Povertka vyššia (2Bj7/VP8):

Výška popevku je otázna. Zápis v 2Bj7 je pravdepodobne znížený o tón (tu uvedené bezo zmeny), resp. zvýšený o kvartu.

- S408
- S410
- S430
- S429

J002

J029 L1709

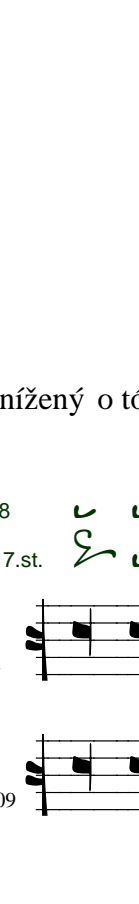
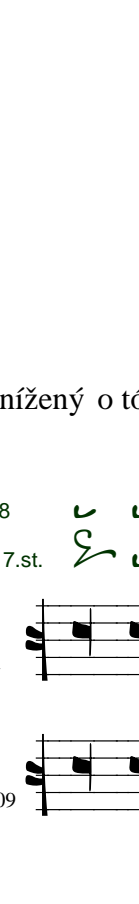
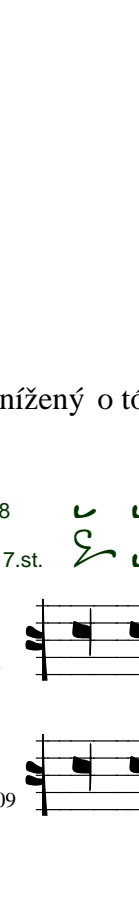
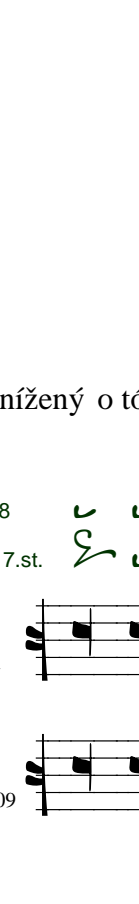
- S408
- 16-17.st.

J002

L1709

Povertka stredná vysoká: (2Bj4)

– sporné

- S408
- S410
- S430
- S429

J002

J029

Rozdrobenie finály:

The image displays musical notation for guitar, organized into several sections:

- Top Section:** Two staves labeled "RI". The first staff has a green slur with a "3" underneath. The second staff has a green slur with a "2" underneath. Both staves show a sequence of notes on the strings.
- Middle Section:** A staff labeled "RI" with a red dot above a slur. This is followed by four staves labeled "var." (variations), each with a yellow highlight under a specific sequence of notes.
- Bottom Section:** Four staves labeled "J480", "J002", and "J046". The "J480" staff has a large slur. The "J002" and "J046" staves have yellow highlights under specific note sequences.

Prevoloka

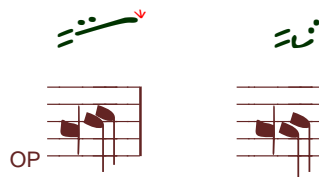
Prevoloka / Πρεβολόκα je melodicky zhodná s *poverkou* (S-variant kadencie). V kokizníkoch je od konca 18. storočia typická zlomenou finálou (porov. *poverka*).

Prevoloka je podobne ako *poverka* reflexom byzantských formúl so zakončením $G^*.a$, slabých aj modifikovaných. Je teda polkadenčnou formulou, ale zároveň vo vzťahu k popevku F-mreža.

Prevoloka jednoduchá: ¹⁴

	a+V	R	S	V	Z
S408/9					
16.-17. stor.	 OP S408/9 S410/11/47				 OP
RI, OP	 OP J289 OP			 J002,480 J029 rus.	 J002 J229 rus.

Rozdrobenie finály do stúpania:

¹⁴ VS9, sVd, SiSt, SA8bc, sSSD, pKPV, sD2, step3c

Osobitné krátke tvary:

S411

S414

S429

OP

OP

S430

S411

S414

S429

OP; S430

OP

Prevoloka / dva v čelnu

V 25.12.kekr. je v zápise popevku znak *dva v čelnu*.

S416

S442

S429

PrP

PrP

Prevoloka stredná:

Prevoloku strednú nachádzame v RI len 3-krát.¹⁵

Am

Am

S412

S408/iné

S408/10/11

16-17.stor.

J002,180

J002

J046

J029

J480

¹⁵ Myr7, sVd, SA8a; SiSt

Ploščadka Ga.a

Ploščadka / Площадка so zalomenou finálou aG je v rámci 2. hlasu doložená iba v ruskej redakcii (25.12.kekr, Ps1.)

Am

Am

Sav

S442

S429 PrP2

Am

Am

S1217

S410

S416

S442

S429

ІА-КО ІА-ВН-СА НА ЗЕ-МАИ

PrP2

PrP

Riutka

Riutka / Ріутка je v 2. hlase (st. 1/8,11) zriedkavým variantom *prevoloky* s nižším prívodom. Je reflexom xG -a.

E.g.II

E.g.II > ̣ > \ >> ̣

Sav > / > \ / ̣

S407 ̣ ̣ ̣ ̣ = =

S408 ̣ ̣ ̣ ̣ = =

S410 ̣ ̣ ̣ \ = =

S429 ̣ ̣ ̣ ̣ = =

S430,34 ̣ ̣ ̣ \ = =

L1709,I229

Cagoša

Cagoša / Цагоша je v 2. hlase obmedzená na dva irmosy (bez opory v starších prameňoch). V 2Bj8 ide azda o ruténske čítanie *opočinky*. V Obr 6 je *cagoša* reflexom byzantskej polokadenčnej formuly *Gh.aG* so zlomenou finálou, ktorá sa v ZR sylabizovala.

Obr 6

E.g.II

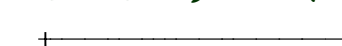
E.g.II

Sav

Ch

S408

S410,24

S430 ~S434

J029

RI

Vozhlaska skamejná

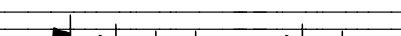
Vozhlaska skamejná je v 2. hlase¹⁶ zriedkavá a neustálená. Ide pravdepodobne o jeden z reflexov polokadencie G*.*, avšak presná cesta vývoja k znamennej melódii nie je jasná.

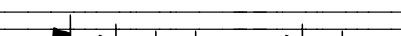
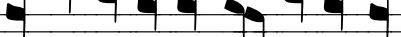
1Bj7

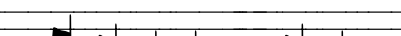

E.g.II > > > > > >

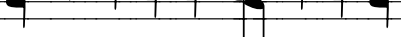
Sav > > > > > >

Ch

S407   =

S408   =

S410   =

S429

J002

J029

L1709, J429

st. 7/62

E.g.II > > > > >

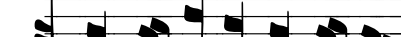
Sav > > > > >

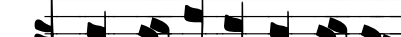
Ch

S407

S408

S410

S429

S430,34

J029

L1709

¹⁶ 1Bj7, st. 7/62, sD1

Fita trojsvetlá

Fita trojsvetlá / ΘΗΤΑ ΤΡΙΣΒΕΤΛΑΑ je reflexom thematizmu nad slabou polokadenciou Ga.a. V 2. hlase/RI je typická pre bohojavlenský kánon.¹⁷ Melizma je rozložená nad 2 slabiky, pričom len úsek nad poslednou slabikou je stabilný.

V neumovom zápise sa v starších prameňoch objavuje znak *složitia*, ktorý v novších rukopisoch označuje *fita krasnu*. To je dané skutočnosťou, že obe *fity* sú reflexom byzantského zakončenia *Ga.a*, avšak *fita krasna* vychádza z modifikovanej *xG -a*.

Prívod

S408 ♪ ♪ ♪ = —

S410/29/30 ♪ ♪ ♪ : : ♪ ♪

J029

J480

J429,L1709

J002

E.g.II

E.g.II

Ch

S407

S408

S410/29/30

J002/029

J480

L1709

Detailed description: The image displays various musical notations for the 'Fita trojsvetlá' melisma. It includes neumes (S408, S410/29/30, Ch, S407, S408, S410/29/30) and staff notation (J029, J480, J429,L1709, J002, J002/029, J480, L1709). Annotations include vertical bars (grey, green, yellow) and red markings on the staff notation, highlighting specific melismatic segments and their variations across different sources.

¹⁷ 1Bj9, 2Bj3-7, sD2; Anatol 8 (2x)

Vlastná fíta

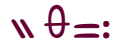
1,2Bj (dve slabiky):

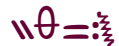
E.g.II

Ch

S407

S408

var. $\theta \sharp =:$

S411

S410/29/30

RI

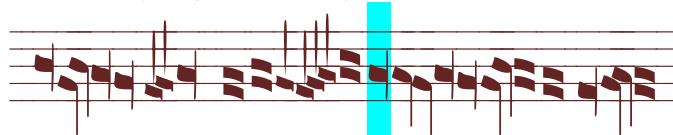

sD2/I002

Eothinon SI

S429 $\grave{\text{a}} \cdot \grave{\text{a}} \cdot \grave{\text{a}} \quad = \text{+ } \grave{\text{a}} \text{u } \grave{\text{a}} \text{u } \grave{\text{a}} \text{u} \quad =:$

Fita Sýj

Fita Sýj (25.12.kekr.) má pracovný názov podľa slova, s ktorým sa viaže v 25.12. kekr. Gréckym predobrazom je krátky motív nad polokadenciou *Ga.G.* V ruskom ZR sa charakter zachoval, ide však o výraznejšie oscilovanie medzi *d* a *G*.

Am > ^ ~ ~ ~ > ^ > ^ > ^
VR54 > ^ ~ ~ ~ ^
Vi > ^ ~ ~ ~ ^
mult. > ^ ~ ~ ~ ^
S1219 > ^ ~ ~ ~ ^
L74 . > ^ ~ ~ ~ ^
Pp || θ = - - -
S439 || θ = - - -
S440 || θ = - - -
S407 || θ = - - -
S408 > ^ ~ ~ ~ ^
S409 = - - - } } } = :
S410 > ^ ~ ~ ~ ^ = :
S416 > ^ ~ ~ ~ ^ = :
S442 > ^ ~ ~ ~ ^ = :
PrP = : θ } } }

Antikadenčné popevky

Trieda h-d, d-e

cd.a

Názov *cd.a* je technický termín pre popevok, ktorý je jedným z reflexov byzantského *cd.d* (typ I). K tomu pridávame melodicky podobné popevky bez byzantskej opory (typy II, III).

Typ I (2Bj3,5,VS9, v rozpore s kriukmi 2Bj1)

Typ II (Vskr8, st.8/77)

Typ III

(Vskr8, st.2/14, 8/73)

Ch

S408

S410/14/30/34

S429

S429/30

J029

L1709

J002,L1709

J046

S408

S410

S429-34

L1709

J029

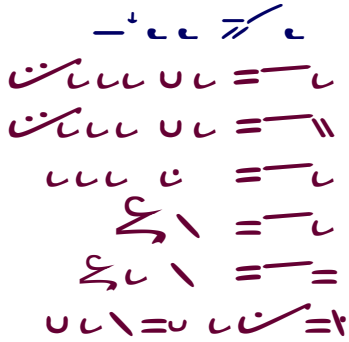
Pri type III nie je vždy možné s istotou určiť, či má byť finálou *a* alebo G.

Typ IV (Myr4, KB4, VU8, st. 3/23, SA8bc)

V Myr4 je pravzorom *cd.d*, v ostatných prípadoch sú byzantské paralely nepresné.

E.g. II
Ch, S407

S408

S424/29

S429

S410/30/34

J002

J002, L1709, I229

J046

J002

J029

Riutka vyššia -/d,e

Riutka vyššia je veľmi presným reflexom formúl *cd.d* a *de.e*, a to aj s ohľadom na ich výšku. V záujme prehľadnosti sem zaradujeme aj viacslabičný variant (1Bj8)

cd.d (KB8, 1Bj8)

E.g.II > - . e v > n = u >> / . >>

Ch v. l l l l = n = =

S407 l l l l v l l l l l = n = =

S408 l l l l u n = n = =

S410 l l l l n n = n = =

S429 > n n n n = n = =

S434 > n n n n = n = =

J029

E.g.II > - . e v > n = u >> / . >>

Sav > l l l v > n = u //

S407 l l l l l v l l l l l l = n = =

S408 l l l l : n n = n : n =

S410 l n l l : n n = n : n =

S429 l n l l : n n = n : n =

J002

de.e (KB8, Obr7)

E.g.II v > n = u = n = =

Sav > - - - - - //

Ch v. l l l l n = =

S407 v. l l l l = n = =

S410 v. l l l l n = n = =

S424 v. l l l l n = n = =

S429 v. l l l l n = n = =

J002

S408 >+ l l l = n = =

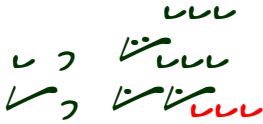
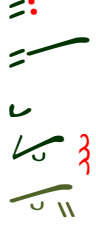
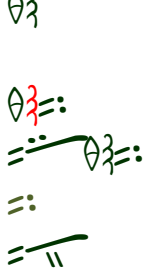
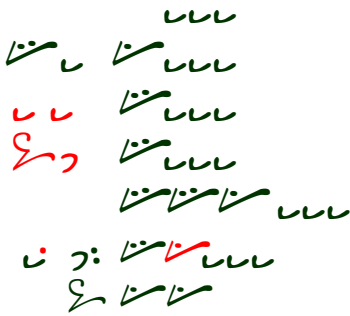

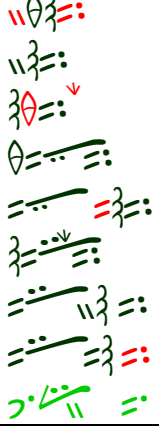
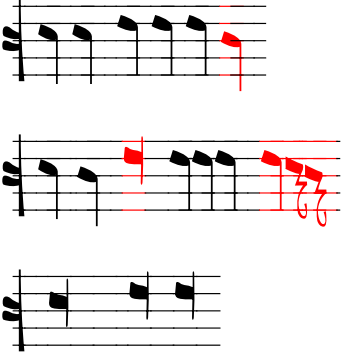
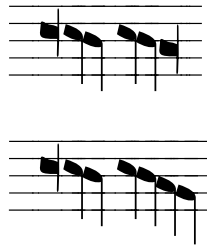
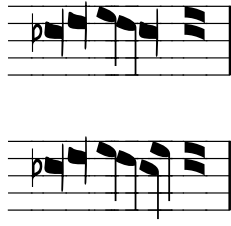
S410,24 >+ l l l n = n = =

S430,34 > n n n n = n = =

J002

⊖ Kokiza

Kokiza / Kokiza je znamenným reflexom *thematismu eso* nad formulou *cd.d.*

	R	⊖1	⊖2
E.g.II			
S408			
16-17. stor.			 S429
RI			

Ide o typickú a pomerne frekventovanú fitu 2. hlasu.¹⁸ Melodicky sa podobá na *fitu so zmeicou*, je akoby jej predĺžením. Etymologicky však nie je medzi nimi súvis, navyše sa zdá, že *fitu so zmeicou* je v 2. hlase cudzí prvok a objavuje sa len ako menej presný reflex *themy + omalon*.

¹⁸ Myr 8, 1Bj 5, 2Bj 6, RB 6, KB 3, st. 3/26, 7/63, pDX, sD1,

Voznosec c/d

Voznosec / *βοζινόσευς* je menej frekventovaný, prevažne irmologický popevok.¹⁹ Jeho byzantský pravzor ostáva zahmlený, avšak najpresvedčivejšie paralely ako *thema* nad *cd.d*, *yxh* ho radia najskôr ku antikadenciám. Finálou je podľa väčšiny prípadov *d*, finála *c* je teda už výsledkom transpozícií a vplyvu napr. 4. hlasu.

I.

	a+U+R	S	C
S408		—	
16-17. stor.		— 	
RI			

II.

	a+U+R	S	C
S408		—	
16-17. stor.		— 	
RI			

III.

S408

S429/30/34

S410/14

J002

¹⁹ Vskr 5,7, 1Bj 5, RB 7,9, KB 7, VS 3.

Ploščadka *cd.d*

Ploščadka / Площадка je v 2. hlase/RI doložená iba v 2Bj1,6 s finálou *d*. To zodpovedá mierne rozdrobenej formule *cd.d* v 2Bj1.

E.g.II

E.g.II		>	>		
Sav		>	>		
Ch		∩	∩		
		∩	∩		
S407		∩	∩		
		∩	∩		
S409/11					
S447					
S410/30		∩+	∩+		
S430		∩+	∩+		
S429		∩+	∩+		

J002

J029 L1709

J002/029 J480

L1709/VS

Trieda G-h

Podjem

Podjem / **Ποδζέμζ** je typický úvodný popevok v periódach. Je priamym reflexom byzantskej formuly *Ga.h* a modifikovanej *xG-h*, ale tiež nepriamym reflexom dlhších tvarov *Ga.hh.h* a niektorých formúl z likvidovaného *Ea*-módu. Voči pôvodnej finále *h* znamenný popevok končí na tóne *c*.

Podjem malý

Podjem malý je v 2. hlase zriedkavý²⁰ popevok, ktorý sa viaže k zlomovému slovu v texte (napr. *dnes*, *príidíte*). Jeho realizácia môže byť v poreformnom ZR rozvinutá, ale exegéza je nejednotná.

Am **G**

Am

Vi,Si1217,G32 >

Sa63 >

Pp

S407

S407,440 S439,Pp

S439

Pp

S408

16-17.stor.

RI

S439

S409

S410

S416

S408,10,16,42

S429

PrP

RI

²⁰ 1Bj1,4, KB6, pDX, sVd; 25.12. kekr.,

Podjem malý so strelou nachádzame v 2. hlase (RI) iba na začiatku irmosov. Byzantský predobraz má finálu o tón nižšie a nie celkom jasný rytmus.

V 1Bj6 a st. 8/77 sa antikadenčný pohyb spája s finálou nad jednou slabikou.

1Bj 1,3, st. 4/33,8/76, VS 9; 25.12.kekr.

1Bj 6, st. 8/77

Am
VR54
Sa63,Vi
S1217
Pp
S407
S439
Ch
S408
S409
S410
S429
RI

S440
S440,407
S410
S430,434

RI

Sav
Ch
S407
S408
S410,29
S430
J002,029
J429,L1709

Podjem plný

Podjem plný je typický popevok 2. hlasu. Má stabilnú charakteristickú predkadenciu S*.

Podjem – jadro

	S*		C		
S408 var.	ن			ن	::
S410,14,24	ن ن	ن ن	ن ن+	ن	:: =
S429,30,34	ن	ن ن	ن	ن	::
RI					
RI/rus.					
VS					
J046					

Lahký d-nástup²¹

a U R S* C

S408 ن ل ن ل ل ل ل ن ل ل ن ::

S410,24 ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن :: =

J029

J002

J002

²¹ Vskr 1, Myr 9b, 1Bj 7, 2Bj 3, RB 1,8, KB 8, VS 8, st. 7/a, 8/73

Vo väčšine prípadov je R akoby „skrátené“ na nulu:

S408

S410

S410,14,30,34

J002

L1709

var.

S429,30

RI

var.

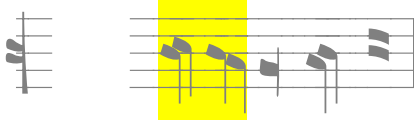
V najkratšom tvare je zdanlivo celkom eliminované S* (RB1,VP1, st. 4/34, 8/73). Ale v skutočnosti nástupný motív *dc* je **terciovým zdvihom** pôvodného S*.

Ch

S408

S410,24,29,30,34

RI

RI nezvýšené

st. 4/34:

S410

S429-34

J029

Ťažký d-nástup²²

S408 ㄣ ≡ : ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ≡ :
 16-17.stor. ㄣ ㄣ ㄣ ≡ : ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ≡ : ...

S408 ㄣ ≡ : ㄣ ㄣ ㄣ ...

S410 ㄣ ㄣ ≡ : ㄣ ㄣ ㄣ ≡ :

S434 ㄣ ㄣ ≡ : ㄣ ㄣ ㄣ ≡ :

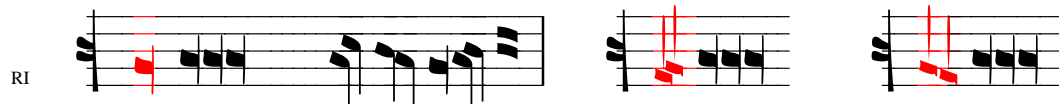

Ľahký a-nástup²³

S408 ㄣ+ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ≡ :

S408 ㄣ ㄣ ㄣ ...

16-17. stor. ㄣ : ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
 ㄣ+ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ

Ťažký a-nástup²⁴

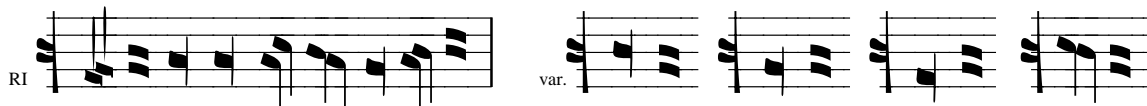
S408 ㄣ+≡ ㄣ : ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ≡ :

ㄣ ≡ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ≡ :

ㄣ ≡ : ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ≡ :

S410/14 ㄣ+≡ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ ≡ :

S429/30/34 ㄣ ≡ ㄣ ㄣ

²² KB1, st. 8/76, 9/88

²³ st. 3/24,26, 4/34, sAug

²⁴ Vskr 1,3,9, 1Bj3,

Ľahký c-nástup²⁵

Ľahký c-nástup je na úrovni neumov nerozoznatel'ný od a-nástupu.

S408

RI

S410,430

S410-30

RI

var. J002

V prechodnej časti S* niekedy prichádza k spojeniu motívu stopy nad jednou slabikou:

S408

S410

S429

J429

Ľahký c-nástup, neúplné S*²⁶

S408

S410,24

S429

S430

S434

J002

S408,410

S429

S430,434

RI

²⁵ 1Bj4,8, Obr 7

²⁶ KB7, st. 8/73, Myr 8

b-prívod²⁷

Podjem s *b*-prívodom je v RI zriedkavý. Na jednej strane môže ísť o správny reflex pôvodného byzantského prívodu na tóne *h* (akcentovaný postup nad G), na druhej strane to môže byť stopa po ruskom čítaní, kde je deklamácia na *b* štandardná:²⁸

16.-17. stor.

S411

S414

OP

V sBj sa popevok uvádza **rozvinutým nástupným motívom**, ktorý by sa dal považovať aj za samostatnú formulu:

S408-10

S416

S442

RI

Pomerne často obsahuje časť S* *zmeicu/polkulizmu*.²⁹ Pohľad do starších prameňov prezrádza lavírovanie medzi *podvertkou* a *podjemom*.

S407

S408

S409

S414

S429

S442/5

16.-17. stor.

J002/029, OP

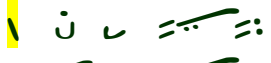

²⁷ sAug, SA8, sBj, st. 8/76

²⁸ Rozpis podľa *podjemu* v stichirách nedeľného oktoichu.

²⁹ SA8, st. 8/76, anast 2, anatol 1, 25.12.kekr.

Podjem plný, typ S

Podjem s S-kadenciou³⁰ väčšinou nachádzame v krátkom tvare bez nástupného motívu a bez deklamácie.

S408-9

16-17.stor.

S429

J002 J029,429, L1709 // J046

VS

rus. OP porov. J289 (sSSD)

pDE – 16. stor.

S417

S414,5

S429

S432

S430

S433

J002

³⁰ Myr 1, 2Bj 1,5,7,9, KB6, sSSD, pDE

Anast 4

S411 : :
 S414 : : S430
 S429 : :
 OP : :

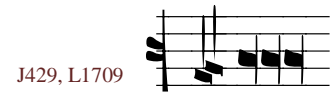
OP

V jedinom irmose 2Bj 9 nachádzame dvakrát S-podjem aj s nástupom a deklamáciou (porov. aj Anatol 8):

S408
 S410
 S429-30

J002

J029,480

J429, L1709

S410
 S429

OP,S411,414,430

OP

/Anatol 8

J002

J029,429,480

Polkulizma v S*: (sVd, 26.9.)

S409
 16-17. stor.
 PrP

S450

Podjem stredný

*Podjem stredný*³¹ sa od bežného podjemu líši nižšou časťou S*, ale v poreformných neumoch nie je jasný rozdiel medzi stredným a bežným *podjemom*. Tento popevok, takmer vždy s S-kadenciou, nemá priamy byzantský vzor – naopak, je výsledkom prenosu nízkych motívov (najmä FG, Ea.G a pod.) z oblasti Ea-módu vyššie.

Am 6

Am

S1217 Vi

Va

S411

S442 416

S414

OP

RI OP

S408-10

S429-30

J002

J029,429,480

Plný tvar (1Bj6):

E.g.II 6

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410 ~S430

J429,480 =L1709

S429

J002,029

³¹ 1Bj 6,9, SiSt, pKPV, sD2

Podjem vysoký

Podjem vysoký je výlučne irmologický tvar *podjemu* s terciovým až kvintovým zvýšením motívu pri zachovaní finály *c*. Zvýšenie nie je jednotné a často sa popevok, nedostatočne vyčlenený, mení len na nástup dlhšieho prívodu. Je reflexom *Ga.h* alebo *Ga.hh.h*.

Netriviálnym problémom sa javí určenie výšky popevku. V dôsledku nedorozumení a nesystémových snáh o transpozície nachádzame motív vysokého podjemu na troch rôznych úrovniach, s finálou *B*, *c* aj *d*. Je však zrejmé, že ide vždy o rovnaký popevok, preto je nutné korigovať chybné posuny. Na základe početnej prevahy a úvah o terciových posunoch usudzujeme, že správny variant je ten s finálou *c*.

Nevyčlenený a jednoduchý vysoký podjem (Vskr 3,7,8, st. 2/14, KB1,6,7, RB3, VP1)

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

J002

Ch

S408

S410

J029

S429

S430,34

J002

J046

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410/14

S429

S430

S434

L1709

Eg.II

S408

S410

S429/30

S410/24

S429,30,34

RI

Úvodný vysoký podjem II (Vskr 4,5, RB6,7, Obr7, 1Bj4, VS9)

Vzťah znam. nápevu k byzantskému vzoru je pri *Ga.h* nejasný, avšak dobre zodpovedá formule *Ga.hh.h -mdt.*

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410/14

S429

S430/4

RI

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

S429

S430,434

J029

L1709

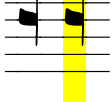
E.g.II

S408

S410

S429

J480

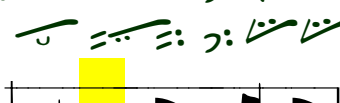
J002

E.g.II

E.g.II

Ch

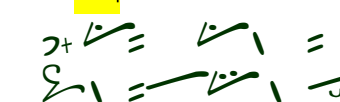
S407

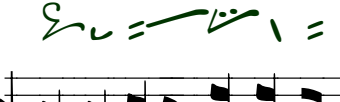
S408

S410

S429,30

S434

J046

J002

L1709

S408

S410

S429 ~ S430

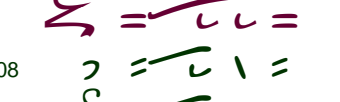
J002

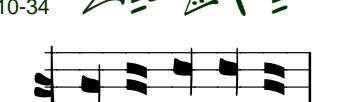

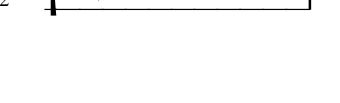
J429

E.g.II

E.g.II

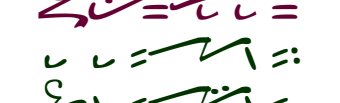
Sav

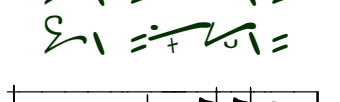
Ch

S408

S410-34

J002

E.g.II

E.g.II

Ch

S407

S408

S410

S414

J002

L1709

J046

Podjem vysoký s paukom

(VP 8, st. 2/13)

Niekoľko v RI doložených prípadov (*vysokého*) *podjemu s paukom* už stratil takmer všetky črty nosného popevku. Naopak, vďaka pauku si zachoval pôvodnú (ale o poltón zníženú) byzantskú finálu *b*.

E.g.II

Sav

S407

S408

S429-34

S410,34

J002, J046

Ch

S407

S410

J046

S408

S429, S430

J029

L1709

Vozhlaska paroxytonická

Vozhlaska / **βοῦγλάσκα** s prízvukom na predposlednej dobe predstavuje frekventovaný irmologický popevok.³² Na základe štatistických argumentov ide predovšetkým o reflex formuly *Ga.h2* (tj. s dlhou finálou), teda o popevok v zásade ekvivalentný s *podjemom*.

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

E.g.II

Ch

S407

S408

Druhý z predobrazov *vozhlasky* je časť postupu formúl *yxh*, *xxG* ukončená *piasmou* (v byzantskej vrstve nejde o samostatnú formulu!).

21.11., Anatol 1

Am

Am

Vi

Pp

S408

S442

S450

³² Myr 3,9a, 2Bj 3,8, RB 5, VU9, st. 1/9, 2/15, 4/34, 7/62, 8/77, 9/87,92-93, sBj, pDX.

Vozhlaska s ľahkým nástupom

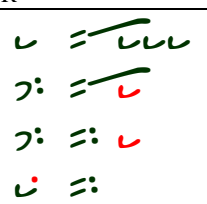
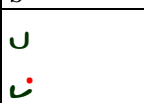

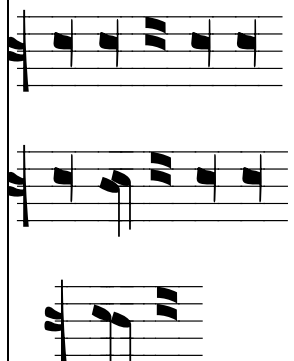

	a+U+R	S	C
S408			
16-17. stor.			
RI	<p>var. OP</p>		

V st. 7/62 (pred G-mrežou) je ladenie odlišné (aj v SD):

S408 S430,34 S410/30 S429

J029, L1709

Vozhlaska s ťažkým nástupom

	a+U+R	S	C
S408/9			
16-17. stor.			
RI			

26.9.

S409 S410,416

S442

Vozhlaska s dvojitým ťažkým nástupom

16-17. stor.

J029

J002 t=+1

Podjezd

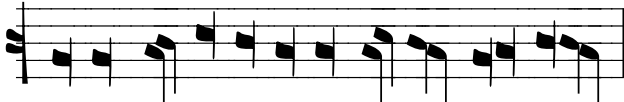
Podjezd / Ποδζέζαζ sa viaže spravidla s nasledujúcou *F-mrežou*.³³ Ide o menej frekventovaný popevok, ktorý je nie veľmi presným reflexom byzantských *Ga.h* a *G.ah.h*.

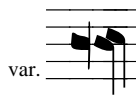
Prívod má dva varianty, ktoré sú zhodné s prívodmi *podjemu* a *stredného podjemu*.

Typ I

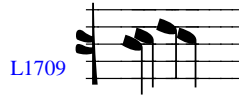
S408

16-17.stor. var. S429

J002

RI var.

J002,029,1229 J029

 L1709

S408

16-17.stor.

RI/2Bj3

Step 2b S408

S445 ~S430,429,411

J002 I229

Anast 5 S414

S430 OP; S411,429

OP

³³ 2Bj 3,8, RB 5, st 7/a, sD1, step 1b, Anast 5.

V Step 1b je finála „zlomená“ do zostupného motívu znakom *složitia*.

S407   ~S430,429,411,414

RI

J046

Typ II (p. mračný)³⁴

S408 var.

S410 S416 S442

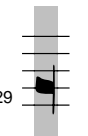
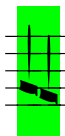

S416 S445,430,429,411 var.

S409 S414,430

S411

S414

S442

RI var. J029 var.

S408

S410

S442

J289

³⁴ 2Bj 7, sBj(dox) 2-krát, pKPV, Step 1c,2ab, 3a.

Niekoľkokrát je (iba v ruských prameňoch) doložený vyšší tvar *podjezd*. Ten je reflexom postupov, ktoré majú črty (ale nie presnú formu) antikadencie G-h:

Typ III (*podjezd svetlý*)³⁵

Typ III sa na úrovni neumov nedá odlíšiť od typov I a II, ani od *podjemu* a *podjemu vrchného*. Ide asi o modifikáciu týchto popevkov v prípade, keď melódia pokračuje ďalej cez tón *e^b*.

S408 S410, ~445

S411 S414

S414 S430

S430 S429

S429 OP

OP SI

S408 ~S410

S411 S414

S414 S429,445

S429,445 S430

S430 OP

OP

³⁵ Anast 1-3.

Kolybcy 1a

Kolybcy 1 je len odvodený názov najkratšieho popevku zo skupiny s typickým rozdrobením finály. Krátky typ 1a je reflexom formúl *Ga.h* alebo *yh* a na aplikáciu celého motívu zdvojuje dĺžku finály. V prívide sa mierne líši od typu 1b, čo je reflex *cd.h*.

SiSt ← *Ga.h*

Am **G** SiSt

Am

Vi

S439

S440

Pp

S416 S411,442

S416

S442

L1709

25.12. *kekr.* ← *yh* ako modifikácia *ah.G*

G

Am

VR54

L74,S1219

Pp

S439 S440,407

S408 S410,429,442, PrP

S416

PrP

Chrabrica

Chrabrica / $\chi\rho\alpha\beta\rho\iota\kappa\alpha$ je v 2. hlase RI menej frekventovaný popevok.³⁶ Je reflexom byzantskej formuly *yxh* a v ZR má niekoľko variantov.

Typ A (pDX)

V pDX je *chrabrica* najčastejším záverovým popevkom. Vo VS8 je popevok definovaný Grigorevom (znížený o tón!), paradoxne je však v RI (okrem J673) vyložený ako *kulizma stredná*.

The image displays musical notation for the *Chrabrica* melody in pDX style. It includes:

- A staff with a treble clef and a '6' time signature, labeled 'Am'.
- Staff notation for 'Am', 'G32,Vi', and 'Pp, S407,439'.
- Staff notation for 'S408' and 'S410,416,429,442'.
- Staff notation for 'J046' and 'J673'.
- Staff notation for 'J002,J029, L1709, J289, I80'.
- Staff notation for 'L1709' and a 'var.' (variant) staff.
- Staff notation for 'S408' and 'S410,430,434'.
- Staff notation for 'Grigorev' and 't= -1'.
- Staff notation for 'OP' and 't= -1'.

Predznamenanie v RI má kľúčovú dôležitosť pre zachovanie správneho znenia popevku – ruská transpozícia (aj v J673) sa uskutočnila kvôli eliminácii predznamenanania.

³⁶ VS8 (def. Grigorev), pDX, SA3, step 1a, sD1; Anatol 8. Porov. popevok *chrabrica* v 6. hlase.

Typ B (SA3)

Typ B môžeme podľa kriukov charakterizovať ako *chrabricu so steziou* a je reflexom *yxh* s *theas kai apothos*.

The image displays musical notation for Typ B (SA3). It begins with a staff in Am (6/8) showing a melodic line. Below this are several rows of notation: Am, Vi, Ch, S407,Ch, prev. 16-17. stor., BN, and S429, each with its own set of rhythmic and melodic symbols. A staff labeled J002 follows. Below this is another set of notation for 16-17. stor. and S429,447, with yellow highlights on specific notes and a 'var.' label. Finally, a staff labeled J002 is shown at the bottom.

Melódia jadra sa viaže na 5 slabík. V prípade 6-slabičného kóla (v ruských predreformných a v niektorých novších ruténskych prameňoch) sa kadencia rozkladá do 4 slabík:

This section shows musical notation for Typ B (SA3) illustrating a 4-syllable cadence. It includes notation for S407, S440, and S439, each with its own set of rhythmic and melodic symbols. Below this is a staff labeled 1229, J289 showing a melodic line.

Z porovnaní je zrejmé, že RI si zachovali správnu výšku popevku *chrabrica*. Ruská tradícia popevok transponovala, vďaka tejto „chybe“ však zase zachovala jej „správny“ zvuk. Ako miestami naznačuje L1709, tón *h* (s výnimkou klesaní a vrcholov) by mal byť neznížený.

Typ C (Step1a)

Ide o neskoršiu poreformnú invenciu (koniec 16. storočia) bez opory v starších prameňoch. Od typu A sa líši nižším smerovaním kadencie.

S414 ٤ ٤ ٤ ٤ ٤
S429 ٤ ٤ ٤ ٤ ٤
S430 ٤ ٤ ٤ ٤ ٤
S445 ٤ ٤ ٤ ٤ ٤

J002

I229

SI

Typ D (sD1)

Chrabrica s paukom.

S408 ٤ ٤ ٤ ٤ ٤
S411,429 ٤ ٤ ٤ ٤ ٤

I229

S414,430,445 ٤ ٤ ٤ ٤ ٤

J002,046

Typ E (VS8, 1Bj7, 25.12.kekr.)

Typ E si vďaka rozdrobeniu finály najpresnejšie zachoval (podľa RI) pôvodnú výšku celej antikadencie. Ruský tvar je transponovaný nadol.

Diagram showing musical notation examples for Type E. It includes a G-clef and five staves. The first staff shows a G-clef and a note on the second line. The second staff shows a note on the second line with an accent (>) and a slur (>). The third staff shows a note on the second line with an accent (>) and a slur (>). The fourth staff shows a note on the second line with an accent (>) and a slur (>). The fifth staff shows a note on the second line with an accent (>) and a slur (>).

E.g.II > > >
Sav > /
S407 = = = =

	S*	V	k	Z
S408				
S409				
16.-17. stor.				
RI	 J002,480	 J002,480		

Prívod

16-17. stor.

Diagram showing musical notation for Prívod. It includes a staff with musical notation and a yellow highlight. The notation is in a high register. The staff is labeled J002,029. To the right, there is a separate staff with musical notation and a yellow highlight, labeled I80.

Diagram showing musical notation for Prívod. It includes a staff with musical notation. The staff is labeled J046,480.

Diagram showing musical notation for Prívod. It includes a staff with musical notation. The staff is labeled S409, S410, S408, and 16-17. stor.

Diagram showing musical notation for Prívod. It includes a staff with musical notation. The staff is labeled PrP.

Typ Z

Typ Z je koncový tvar *chrabrice* a je zameniteľnou alternatívou k *voznosu konečnému*. V RI sa dôsledne³⁷ interpretuje ako *voznos konečný*, čo má základ už v neumových prameňoch, kde k takejto náhrade občas prichádza. Podobne ako VK nemá ustálený prívod.

Melodickú fixáciu máme k dispozícii iba v ruskej redakcii, ktorej transpozičné posuny nie sú v tomto prípade čitateľné. Ruténsky variant možno rekonštruovať podľa štvorslabičnej antikadencie.

	V	k	Z
S408			+
16.-17. stor.			+
OP			

Krátky prívod:

S411				+
S414				+
S429				+
S430				+

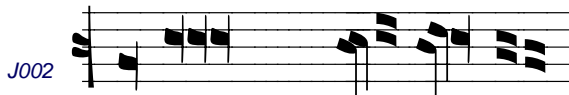
OP

³⁷ Vlastnú melódiu uvádzame preto výlučne podľa ruských prameňov.

c-prívod:

S409 + S411/416 // S410
 S411 +
 S414 +
 S429/47 +
 OP + S430

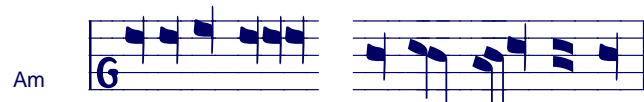
OP

J002

d-prívod:

S408/11 +
 S409 + S410,411,416
 S429/30/45 +
 S429/30 +
 S410/11 +
 S414 +

OP

Am

Am

Štvorslabičný³⁸ tvar záverovej antikadencie je v RI zriedkavý. Ide o výlučne stichirarický popevok, ktorého vyššiu frekvenciu výskytu zaznamenávame v oktoichu. Už v neumových prameňoch sa niekedy zamieňa *voznosom* *konečným 4-slabičným*. V RI sa až na málo výnimiek popevok interpretuje ako VK vyšší s nie veľmi jasnou distribúciou tónov nad slabikami. Prívod je prekvapivo stabilný, a to aj počtom slabík. Popevok sa spravidla viaže na slová „Hóspodi sláva tebí“.

Prívod jednoduchý:

S408	ل ل ل	=	ل +	
S410	ل ل ل	=	ل +	
S411	ل ل ل	=	ل +	
	ل ل ل	=	ل +	ل
S414	ل ل ل	=	ل +	
	ل ل ل	=	ل +	
	ل ل ل	=	ل +	
S416,442	ل ل ل	=	ل +	S429, S430,445, OP; var.

³⁸ sBj, sAug; Anast 5-7, Alfabet 1-2, Apostich

Prívod krátky s vozhlaskou:

S414 ن ننا ١١ ١١ ننا ١١ +
 ننا ١١ ننا ١١ ننا ١١ +
 S411 ننا ١١ ننا ١١ ننا ١١ +
 S429/45 ننا ١١ ننا ١١ ننا ١١ +
 OP ننا ١١ ننا ١١ ننا ١١ +

S430 ١١, OP

OP

Prívod dlhý s vozhlaskou:

S408 ل ل ل ل ١١ ل ل ل ل ١١ +
 ل ل ل ل ١١ ل ل ل ل ١١ +
 ل ل ل ل ١١ ل ل ل ل ١١ +
 S409 ن ن ن ن ١١ ن ن ن ن ١١ +
 ن ن ن ن ١١ ن ن ن ن ١١ +
 S410 ل ل ل ل ١١ ل ل ل ل ١١ +
 ل ل ل ل ١١ ل ل ل ل ١١ +
 ن ن ن ن ١١ ن ن ن ن ١١ +
 S416,442 ل ل ل ل ١١ ل ل ل ل ١١ +

J029

Fita prevodná /tichá /mračná

Fita prevodná, tichá, mračná / ΘΗΤΑ ΠΡΕΒΟΔΗΛΛΑ, ΤΗΧΑΛΛΑ, ΜΡΑΧΗΛΛΑ je trojica takmer rovnako znejúcich znamenných fít. Predstavujú reflex byzantského thematizmu *exo* nad *Ga.h* (*fita tichá, prevodná?*) a thematizmu *eso* nad *G.ah.h* (*fita mračná, prevodná*). V kontexte ZR môžeme preto očakávať, že pôjde o melizmatický rozvoj popevkov *podjem* a *podjezd*:

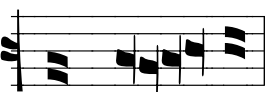
Podjezd

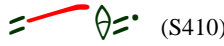
Podjem

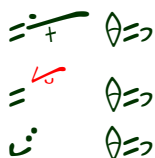

2-4x dĺžka

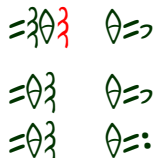

Fita

Podľa Grigoreva je rozdiel medzi fitami na úrovni kriukov aj melodicky nasledujúci:

Fita prevodná

 (S410)

Fita tichá

Fita mračná

Reálne sa však rozdiel medzi fitami stiera už v kriukových prameňoch, kde sú často všetky fity navzájom variantné. RI prekladajú všetky fity zhodne najdlhším motívom *fity mračnej*, takže *fita prevodná* fakticky v RI neexistuje a *tichá* sa líši len prívodom.

V staroruských prameňoch je medzi *thematismom eso* a *exo* zreteľný rozdiel (*statia* navyše pri *th.eso*), ktorý dobre a presne odráža rozdiel v strednobyzantskom zápise. Paradoxne, v starobyzantských rukopisoch nie je medzi zápsmi oboch thematismov žiaden rozdiel.

Fita prevodná má v ruskej redakcii najkratší tvar melizmy a nachádzame ju výlučne v irmologione a oktoichu predovšetkým ako reflex *thematismu eso* (ale aj iných nesúvisiacich thematismov*).³⁹ V ruténskej redakcii sa melizma *fity prevodnej* nelíši od *fity mračnej*.

E.g. II

Ch

Ch, S407

S407

S408

S410/24

S430,34

SI, Grig.

OP

RI

J002

³⁹ Myr7 (def. Grigorev), Myr 9a, RB 7*, VU 8,9*, VS 8,9*, st. 4/33, 9/92*; Anatol 4*,8*, Alfabet 2*,3.

Fita mračná je ako stichirarický popevok výlučne reflexom *thematismu eso* (do 9 prípadov), z ktorých máme len jeden fixovaný v RI (SiSt). V irmologione je táto fita doložená len raz ako nesprávny reflex *Ga.a* (2Bj9).

SiSt 1.9.

Am,D

Am

Vi

S439

S440

S416

S442

HA BY- CO- - TŹ PŹE-ŹO - DA

2Bj9

S408

S410

S430

S429

J002

J029

J480 L1709 ~SI

ДО-СТО-НО СОДѢ-ВА-Е̇ ІАКО БЛА-ГО- -ДА-ТЕ- -ЛЮ

Fita zatvor

Fita zatvor (Metallov) alebo **dvoječelnaja bol'saja** (Grigorev) / ΘΗΤΑ ΖΑΤΒΟΡ (ДВОУЧЕЛНАЯ БОЛЫШАЯ) je v 2. hlase/RI doložená iba v SA8bc.⁴⁰ Znenie fity je v J002 neúplné, doplnili sme ju preto podľa 2. antifóny (SA2a) predpísanej na 6. hlas.

Byzantským pravzorom fity je o.i. jednoduchší z variantov *thema+omalon*, ktorého pôvodný formulový podklad je pravdepodobne *Ga.hh.h*.

Am

Am

Vi

Ch

S409

J002

Iným z možných predobrazov je *thema+omalon* na základoch formuly s črtami *yxh*:

Am

Am

Vi

Ch

S411

Znamenný variant predstavuje niekoľkonásobné rozťahnutie a zvel'adenie pôvodnej melódie. Na demonštráciu tejto skutočnosti dvojnásobne „zúžime“ znamennú melódiu (Metallov):

Am

Am

Vi

Ch

S411

⁴⁰ Ďalšie výskyty (iba s ruským znením): Anatol 8, 14.9. po cl.,

Prístupka fity je zdanlivo melodicky širšia než neumový zápis, ale v skutočnosti je to naopak, porovnaním podľa Grigoreva sa ukazuje, že text v J002 zasahuje do nôt, ktoré by mali byť už nad poslednou slabikou, čím je prístupka ukrátená.

SA8, OtS

S409/10/11/16 ٠ ٠ ٠ ٠
 ٠ ٠ ٠ ٠
 ٠ ٠ ٠ ٠ ٠
 ٠ ٠ ٠ ٠ ٠
 S442 ٠ ٠ ٠ ٠
 S429/47 ٠ ٠ ٠ ٠ ٠ ٠
 S416 ٠ ٠ ٠ ٠ ٠ ٠

var. ٠ ٠

PrP

J002

PrP

Anatol 8

S430 ٠ ٠ ٠ ٠
 S429 ٠ ٠ ٠ ٠
 S414 ٠ ٠ ٠ ٠
 S411 ٠ ٠ ٠ ٠ ٠ ٠

١١٣٠

SI

Vlastná fita

S408		$=\text{A}\text{B}\text{C}::$
S409/10		$=\text{B}::$
S430		$=\text{B}::$
S409/10/11/16		$=\text{B}::$
S414/29		$=\text{B}::$
S429/47		$=\text{B}::$
S442		$=::$

J002

PrP

SI

Metal

AAAAAAA

BBBBBBB

pokračovanie:

J002

PrP

SI

Metal

AAAAAA' BBBB'B'

Kadenčné popevky – finála G (F)

Trieda /U

Unylka

Unylka / Οὐνήλακα je znamenným reflexom formuly *ah.G* a ide o typický úvodný popevok.⁴¹ Kontúrami kriukov sa podobá na *voskličie*.⁴²

Unylka jednoduchá

	a	U+R	S	C
S408				
16.-17.stor.				
RI	 L1709		 J046/480,L1709	 Loza

Unylka so strelou v nástupe

Ťažký znak v nástupe je častý v S408, ale v novších kriukových prameňoch sa zachoval iba v dvoch prípadoch (st. 7/62, 9/88). V RI sa melódia neprekladá dôsledne.

S408

S410

S429-34

RI

S410

S429,30,34

⁴¹ Myr 5ab, KB1, Obr7, st. 1/8,9,11, 7/62, 8/74, 9/88, step 1c,2b,3c, s

⁴² J029 ho niekedy (st.8/74, KB1) aj prekladá melódiou *voskličia*.

Unylka veľká

*Unylka veľká*⁴⁵ sa podľa kriukov podobná *voskličiu*. Má však inú melódiu, priebežný charakter a tiež svoj vlastný byzantský pravzor.

Plný tvar

Anatol 3

The image displays a musical score for 'Unylka veľká'. It begins with a staff in G major (indicated by a 'G' in a blue circle) showing a sequence of notes. Below this, there are several rows of notation:

- A line of rhythmic symbols (dots and lines) with an 'Am' label.
- A line of red symbols with 'Pp' and 'S439' labels.
- A line of green symbols with 'S408' label.
- A line of green symbols with 'S409,10' label.
- A line of green symbols with 'S411' label.
- A line of green symbols with 'S411/29/30' label.
- A line of red symbols with 'OP' label.

 To the right of these rows are two vertical examples labeled 'S430' and 'S442', each showing a specific note with a yellow highlight and a downward arrow. Below the main notation is a staff labeled 'OP' with red notes. Further down are two staves labeled 'J002/046/480' and 'J002,029', both with black notes and yellow highlights. To the right of these staves is another vertical example labeled 'L1709' with a yellow highlight and a downward arrow.

Pozn. Jedine J002 (v dvoch prípadoch) nastupuje neznižným *e*.

Byzantskú paralelu uvádzame podľa Anatol 3 (*ah.G -a* s rozvojom cez *omalon* v predkadencii)

⁴⁵ pDX, sD1, st. 9/87; Anatol 3, Anast 4,6 (2x), sSSD cd (len byz.)

Krátky tvar

(st. 9/87 a iné)

S408
S411
S410/29/30
OP

S430/34
S414
S429/30

OP

J046

Prívod s vozhlaskou (Anast 5, bežná ah.G)

S411
S414
S429
OP

S430,OP

Trojslabičná kadencia (Anatol 8)

Výnimočný variant popevku nemá v byzantskej vrstve oporu.

S411
S414
S429
OP

Unylka vyššia

Unylka vyššia je doložená iba dvakrát (2Bj 1,3). Je reflexom ah.G (v 3. irmose čiastočne chybné reflektuje o terciu nižšie FG.E), ale vzhľadom na špecifiká kónona 2Bj sa nachádza v inej hladine.

E.g.II 2Bj 3

E.g.II
 Sav
 Ch
 S407

E.g.II 2Bj 1

E.g.II
 Sav
 Ch
 S407
 S408
 S410
 S429/30
 S429/30
 S429/30
 S429/30

VS

J002/029/480 J029 L1709

F-Mreža

⇒ **F-mreža** / **Μορέζα** **ΗΨΗΨΑΑ**⁴⁶ je reflexom byzantskej formuly ah.G2.G. Pôvodná finála G sa v dôsledku princípu padajúcej kadencie znižuje na F.

Na úrovni kriukov sa líši od *G-mreže* prítomnosťou *skamejky* v úseku S*, avšak podobnosť zápisu F- a G-mreže viedla k častým zámenám oboch popevkov alebo k nepresnému reflexu byzantského vzoru.

Základný tvar

	a+U+R	S*	c+C
S408			
16-17. stor.			
RI			

⁴⁶ Myr 5ab, 2Bj8, RB5, Obr8, st. 7/62,8/74, sVd, SiSt, sSSD, sD2, step 1a, 2ab. O kvartu/kvintu vyšší zápis majú 2Bj4,5,6,7,sBj dox. Tieto spevy sú už v byzantskom Eg. II čiastočne transponované (ale v Sav nie!).

F-mreža s paukom

F-mreža s paukom je zriedkavý a sporný popevok zo stichír,⁴⁷ ktoré ako celok nie sú verným reflexom dostupných byzantských vzorov.

S414 ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲟⲩⲛⲓⲧⲁ

S414/29 ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲟⲩⲛⲓⲧⲁ

S411/30,OP ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲟⲩⲛⲓⲧⲁ

Poznámka. Ako *F-mreža* sa v ZR často tlmočí aj antikadenčná formula *ac //xh*. Je to jeden z možných dôvodov, prečo sa mreža píše s typickou „protismernou“ skamejkou.

Am $\bar{6}$ =D

Am ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲟⲩⲛⲓⲧⲁ

Va — / > > > > > — .

 — / > > > > > — .

ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲟⲩⲛⲓⲧⲁ

ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲟⲩⲛⲓⲧⲁ

Iný, pravdepodobnejší dôvod ukazuje porovnanie *F-mreže* (\leftarrow ah.G2.G) s *unylkou* (\leftarrow ah.G) zachovanou v irmologione z Lozy. Tam prvá kadenčná stopa presne zodpovedá kriukom mreže.

ah.(G2).G

unylka (Loza)

prvotná mreža (hypotéza)

ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲟⲩⲛⲓⲧⲁ

ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲛⲟⲩⲥⲓⲛⲁⲓⲙⲁ ⲟⲩⲛⲓⲧⲁ

⁴⁷ Anatol 1,6

F-Mreža s podjemom

*F-mreža s podjemom*⁴⁸ nemá anabázu ani nástupný vrchol.

	S*	c+C
S408		
16-17. stor.		
RI		

Vo VS9 je časť S* o dve slabiky dlhšia a v podstate ide o rozdelenie popevku na dve časti. V S408 nie je zaznačený podjem, čomu zodpovedá bežná mreža v J673.

S408

S410

S430

S429,34

RI

F-mreža s podjemom je v ideálnom prípade reflexom základného tvaru formuly *ah.G2.G* (*xG*). *Podjem* v závere je analogicky ako pri *kulizme strednej* javom typickým takmer výlučne pre znamenné irmosy a predstavuje novší základný tvar popevku, v ktorom sa realizuje tendencia posúvať nápev do vyšších hladín.

Tento popevok nie je reflexom modifikovanej byzantskej formuly *xG -h*, akoby sme logicky očakávali. Formula *xG -h* sa do ZR dostala ako štandardný podjem.

⁴⁸ 2Bj8, RB3, Obr5, VP8,9, VS9, st. 7/a, sD1.

c-mreža

V irmose RB4 sa o kvintu zvýšená byzantská formula xG (s prívodom zdola) dostáva do ZR pomerne presným spôsobom, samozrejme s padajúcou kadenciou a zvýšením pôvodnej deklamácie o tón. Rovnaký popevok, už bez primeranej byzantskej predlohy, nachádzame ešte na dvoch ďalších miestach.⁴⁹

E.g.II

E.g.II

S407

S407

Ch

S408

16-17. stor.

S430

J002,L1709

J029

J480, L1709, I229

⁴⁹ Vskr 8, st. 4/33, RB 4.

Fita krasna

Fita krasna / ΘΗΤΑ ΚΡΑΣΝΑ⁵⁰ je v 2. hlase doložená iba v ruských prameňoch. Je reflexom theme nad xG -a, pričom aj v ZR sa zachoval melodický vzťah medzi *prevolokou* (reflex xG -a) a *fitou*. V ZR ide o dlhší variant *fity trojsvetlej* (prídavný motív + fita trojsvetlá).

Prívod

S414

S430

OP, S411, 429

OP

Ps1

S409 S410

S411 S410

S416 S410

SI

14.9.

S409 S410

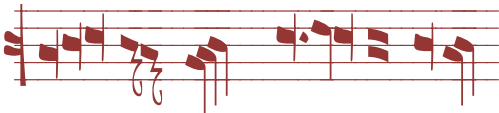

S414 S429, PrP

PrP ---

⁵⁰ 25.12.kekr., Anatol 8, Ps1, eothinon

Vlastná fita

S409
 S408 var.
 mult.   var.
 S414

Metallov
 OP
 PrP
 SI
 Grigorev

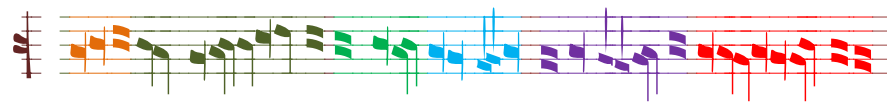
Metallov, OP
 PrP
 SI
 Grigorev

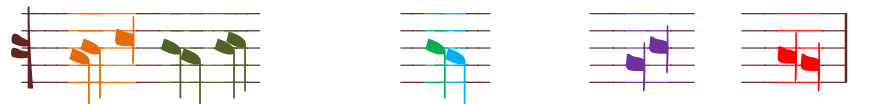
Byzantský pravzor

Am

Am		>	>	>	>				
S581		>	>	>	>				
Pp									
S439									
S440									
S407									

Prevoloka – fita krasna

Trieda /J

Opočinka

Opočinka / Опо́чка je spolu s *mugou* typický popevok 2. hlasu⁵¹ a predstavuje ľahší variant *mugy*. Je priamym reflexom formuly *ha.G* s prívodmi na krátkych notách. V ZR sa presadil vyšší variant predkadencie, čo vedie k pocitovému predĺženiu kadencie o jednu stopu.

	a	U1	R	U2 ...	S	-C
S408						
16.-17. stor.						
var. J002,029, 046						
var. rus.						
RI						

Osobitné varianty:

sD1 S411

S414

J002

⁵¹ Myr 3,7, 1Bj5, 2Bj 1,6,8, RB 5,8,9, KB9, VP1,9, VU9, VS3, st. 1/9, 2/13-15, 3/24,26, 4/34, 8/76,77, 9/90,91, sAug, sVd, SA8b, sD1.

SA8b

S407 =
 S409 = S410,411,416
 S447 = S429

J002

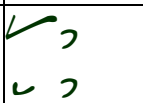
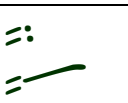
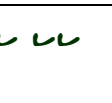
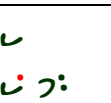

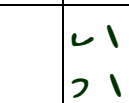

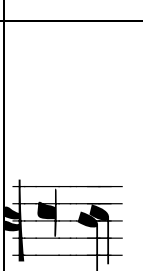

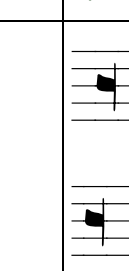
Zvýšená finála: (OtS)

16-17. stor.
 S408
 S442
 PrP

PrP

Dlhý nástupný vrchol⁵²

Jeho výška závisí od přítomnosti alebo neprítomnosti anabázy.

	a	U1	R	U2	S	C
S408,409						
16-17. stor.						
RI						

⁵² Myr 4, 1Bj3,5, st. 7/63, 9/88, pDX

Vzťah s byzantským pravzorom:

Muga

Muga / Mgrλ je typický a možno i najfrekventovanejší popevok 2. hlasu.⁵³ Je reflexom formuly *ah.G* s prívodom typu G/h-a -hc. V kadencii je zhodný s *opočinkou* a ide v podstate o jeden popevok s rôznymi prívodmi.

Muga je popevok bez deklamácie, kadenčná časť nasleduje bezprostredne za *strelou*, ktorá sa v RI interpretuje väčšinou s rozdrobením. *Strela* je výrazným ťažiskom popevku, ale etymologicky ide o nástupný vrchol, nie je kadenčným vrcholom.

G,Am
S407
Pp =S440,439

	R	U	S	C
S408,409,414				
16-17. stor.				
RI				

⁵³ Vskr7, Myr4, 1Bj3-6, 2Bj 1,9, RB 4,7,8, KB 4,8, Obr7, VP9, VU 8,9, VS9, st. 2/12, 3/23,24,26, 4/33,35, 6/52, 7/63, 8/76,77, 9/87,88,92, sBj, sAug, SA3h, SA8ac, pDX, pKPV.

Pri dlhšom prívode sa dá rozoznať anabáza a predbežný nástupný vrchol.

a U I R		a U I R	
S408		S408	
16-17. stor.		16-17. stor.	

Skrátený nástup

Kratšia *muga* sa spravidla začína *strelou*, ktorej melodický prepis je v tomto prípade odlišný.⁵⁴ Ak nadväzuje na finále G⁵⁵ predošlého popevku, *strela* sa realizuje na tóne d. Po finále *c* (podjem) sa motív viazaný k *strele* zníži o tón.

S408

16-17. stor.

J002,029

I229

J673,L1709

L1709

J046

st. 7/63

S408

16-17. stor.

J002

L1709

⁵⁴ RB 8, VU 8, st. 3/24, 7/63

⁵⁵ Ide o formálnu finále G, prakticky sa *prevodkou* „vytiahne“ do postupnosti Gabc.

Kulizma stredná

Kulizma stredná (skratka **KS**) / **Κλιζμα σρέδνα** je v 2. hlase hlavným záverovým popevkom vnútorných períód. Je reflexom byzantskej formuly $\chi\chi G$ a melodicky zodpovedá najlepšie nevyklenutým tvarom.

KS základná

Jadro základnej KS má jednoznačný neumový zápis, ale rôzne melodické varianty v RI.

	c	V	k	Z	
S408/9					
var. S408-14					var. c:
16.-17. stor.					
RI					var. k - J002,029
					J002
J046					var. k - J029
var. J002					J029
J029,289					// ruský typ (S450, SI, Grigorev)
OP					
Byzantský pravzor					
Am					
D					vyklenutie
Vi					
Pp, S407					
Ch					S407, S439, S440

Nástup cez tón e^b

Krátka deklamácia⁵⁹

	a	U	R	S	c	C		a	U	S	
S408,410	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س		
S410/29	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س	ا	
S429	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س		
S430, 434	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س	ا	س
RI											
J029											
J002											
S410	ل	ف	:	ش							
S429	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س	ا	
J002											
J029											
S411	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س		
S414	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س		
S429	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س		
OP	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س	ا	
OP											

Nástup cez tón e^b – bez skamejky⁶⁰

S408,10	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل			
S411	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل			
S410/11/30	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س	ا	
S429-34	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س	ا	
OP	ل	ف	:	ش	ل	ل	ل	ل	س	ا	س
J002											
J029											
L1709											
S414	ل	ف	:	ش							

⁵⁹ Myr7, VP9, Vskr 8, 1Bj3,7, st. 3/23, 9/87,93

⁶⁰ RB7, KB7, VP9, VU8, st. 4/33, 8/76, Alfabet 1

Nástup cez tón e^b – so skamejkou⁶¹

a U R S* c C

S408

S409-11

S429-34

OP

RI

var. J002

S411

J046

s *d*-akcentáciou v deklamácii (SA8d):

S409

S416

BN

3

Nástup cez tón e^b – ťažký

Ťažký nástup cez tón e^b sa nachádza iba vo Vskr 6, pričom na úrovni neumov sa neodlišuje od ťažkého nástupu cez tón d .

16-17. stor.

J002

L1709

⁶¹ Myr6, VS9, sBj, SA8d, sAug, Vskr 1, VP8, st. 9/92

Nástup cez tón d

Nástup cez tón d – ľahký⁶²

Nástup cez tón *d* nachádzame najmä v prípade nulovej deklamácie pri nedostatku slabík na zostup od *e^b* ku *c*. Druhou možnosťou je zmena *d*-akcentácie na nástupný vrchol. Napokon je tu *d*-nástup ako interpretácia skamejky v S* (Vskr 1).

	a	U	S
S410	⌘: ⌘	⌘	⌘
S411	⌘: ⌘	⌘	⌘
S416	⌘: ⌘	⌘	⌘
16.-17. stor.	⌘: ⌘	⌘	⌘

Nástup cez tón d – ťažký⁶³

S408	⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘
S424,30,34	⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘
S416	⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘
S429	⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘

Nástup cez tón *e^b* a *d* – ľahko-ťažký (Anast 3)

S408	⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘
S411	⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘
S414	⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘
S429	⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘
OP	⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘: ⌘ ⌘ ⌘ ⌘

⁶² 1Bj9, st. 7/a, sD2, SiSt, sAug, pKPV, 1Bj3

⁶³ So základnou KS výlučne v sBj; KS s podjemom – VP1, RB9

KS s trubou (dudou) ⁶⁴

KS so znakom *duda*⁶⁵ je reflexom byzantskej Gc-xxG, čo je v podstate spojenie formuly Gc.a(a.a) – modifikovanej alebo polokadenčnej a elementárnej xxG. Znak *duda* zodpovedá znaku *ftora* v starobyzantských rukopisoch, ktorý

The image displays musical notation for the 'KS s trubou (dudou)' system. It includes several staves and rows of symbols:

- Am G**: A staff with a treble clef and a G-clef, showing a sequence of notes.
- mult.**: A row of symbols including a greater-than sign, a curved line, and various rhythmic notations.
- G32**: A row of symbols including a greater-than sign, a dot, and various rhythmic notations.
- Pp**: A row of symbols including a greater-than sign, a curved line, and various rhythmic notations.
- S439**: A row of symbols including a curved line, a dot, and various rhythmic notations.
- S440**: A row of symbols including a curved line, a dot, and various rhythmic notations.
- mult.**: A row of symbols including a curved line, a dot, and various rhythmic notations.
- S411,29,30,45**: A row of symbols including a curved line, a dot, and various rhythmic notations.
- OP**: A staff with a treble clef and a G-clef, showing a sequence of notes.
- RI**: A staff with a treble clef and a G-clef, showing a sequence of notes.
- S442**: A row of symbols including a curved line, a dot, and various rhythmic notations.
- S450**: A staff with a treble clef and a G-clef, showing a sequence of notes.

Yellow highlights are present on the S442 and S450 rows, and a yellow arrow points to the S442 row.

⁶⁴ sD2; sVved, 25.12. kekr., Anatol 8, 27.12.

⁶⁵ Z gréckeho znaku *ftora*, čo bolo zrejme vyjadrením nového základu stupnice – c. S tým azda súvisí odklon do 4. plag. hlasu v niektorých prameňoch.

KS / složitia⁶⁶

Znak *složitia* v prívode KS je v ZR zriedkavý. Je reflexom byzantskej piasmy v zavíšení akcentovaného h-deklamačného prívodu.

D,Am

D,Am

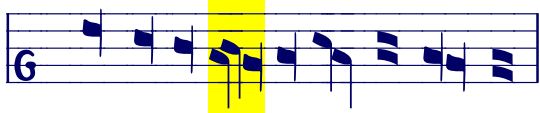
Vi

S439

S440

S409,16

SI

D

Am

Am

Vi

S439

S440

⁶⁶ SiSt, sVved, porov. PX7v2 (len byz. a starorus.) – v odseku KS konečná dvoječelná.

KS -mdt

Rytmický typ xxG -mdt sa do ZR zvyčajne tľmočí bežnou KS, presný rytmický reflex je ojedinelý (napr. Anast 5, Anatol 5, sVved) a nájdeme ho zvyčajne na mieste niektorej *a*-modifikácie xxG:

Am

S439,440

S409

S442

rekonštrukcia (I80)

S414

S430

S411

S429

OP

OP

KS -ddt

Rytmický typ xxG -ddt sa do ZR zvyčajne tľmočí nie celkom presne *opočinkou*. Presnejší reflex, ktorý však kriukmi inklinuje skôr k *muge*, nachádzame v RI jediný raz (1Bj 6):

E.g.II

Sav

S407

S408

S410

S429

S430

RI

Vozraz

Vozraz / *hozqaz* má záverový charakter a spolu s popevkom *voskliče* predstavujú dva rytmické varianty (tj. pre odlišné počty slabík) rovnakej melódie.

Etymológia popevku nie je na prvý pohľad prehľadná. Dôležitým je však pozorovanie, že sa nachádza takmer výlučne v irmosoch a v tých stichirách, ktoré sú bližšie irmologickému jazyku (podobeny, stichiry veľkých sviatkov). To znamená, že ak *vozraz* nemá svoj vlastný byzantský pravzor, tak bude najskôr alternatívnym reflexom, tj. irmologickým dvojčaťom niektorého už spomínaného popevku.

Vozraz stojí na mieste veľkého počtu rozmanitých byzantských formúl, vrátane takých, ktoré z modálnych dôvodov nemajú znamenný reflex. Ak necháme bokom všetky byzantské paralely s jednorázovým výskytom, ostanú iba tri možnosti.

a) niektorý z dlhších variantov (ha.)*ha.G.*⁶⁷

The main melody is shown on a staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It consists of a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. A variation is shown to the right, labeled 'var.', with a yellow background. It consists of a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

E.g. II
Am
Vi
Pp
S407
S440
S410-34
RI
PrP

b) formula *xxG*⁶⁸

The formula *xxG* is shown on a staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It consists of a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

S410,416,442

Táto možnosť síce prevažuje, ale to aj vďaka trom radom podobných stichír (sBj, sSSD, SA8), takže nejde o plnohodnotné nezávislé „čiarčky“ do počtu.

⁶⁷ st. 9/93, SA8, sBj

⁶⁸ sSSD, sBj

c) predĺžená xxG (sBj)

S408

S416

b/c) Aj v ZR je na mnohých miestach *vozzraz* zameniteľný s *kulizmou strednou* (xxG).⁶⁹

Am

Vi

TU

S439

S440

409

416,42

sBj S408

S410

V stichirách sBj sa konkrétnym spôsobom naznačuje možný vzťah *vozzrazu* ku popevku KS – ako jeho rýchlejší variant (analógia byzantského rytmického tvaru -11t).

⁶⁹ sBj, 25.12., pKPV

Vozraz jednoduchý⁷⁰

Jednoduchý vozraz má následný vrchol *a*.

S440 =

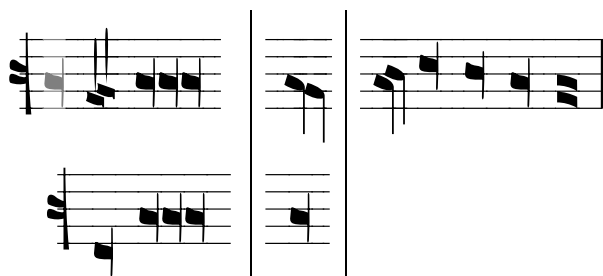
S407,440 =

S407 =

S408 =

16-17. stor. =

RI =

Osobitné tvary prístupky v SA3:

S416 =

J002

Va =

S416 =

J002

⁷⁰ Vskr8, Myr 4,7, 1Bj4, st. 2/12, SA3, SA8, v RI sporné: sBj, sAug, sSSD

Vozraz so steziou b,c/G⁷¹

Vozraz so steziou má strelu na finálnej slabike (v rukopisoch 16. stor. je niekedy prostá statia). V pED je deklamačný tón b. Niektoré chyby v zápise sú možno stopou pôvodných predznamenaní, ktoré sa buď ignorovali alebo sa riešili transpozíciou.

	U+R	S	V+k	Z	
S408					
16-17. stor.					
RI					* Toto ukončenie sa uplatňuje len v prípade, keď nasleduje ďalší vozraz. var. J429
Vin					

V 1Bj9 je zápis popevku o kvartu vyššie.⁷² Deklamačný tón je c.

S408

S429

S410/30

J002

RI

J029

SI

⁷¹ pED, 1Bj9, st. 9/88, sBj, Vskr 8 (len v RI, bez opory v neumoch – azda okrem Ch)

⁷² Ako celok však irmos nemožno považovať za transponovaný, keďže časť popevkov je v štandardnej výške. Aj neumový zápis, kde je deklamačná časť zapísaná kriukmi, zrejme naznačuje, že ide o úmysel.

Vozraz s triaskou⁷³

Vozraz s triaskou má ako primárny pravzor byz. formulu *dc.ha.ha.G*.

The musical score consists of several parts:

- Piano Introduction:** A short piece in G major, 6/8 time, marked *p*. It features a descending eighth-note melody.
- Am:** Arabic notation with rhythmic symbols and accents.
- G32:** Arabic notation with rhythmic symbols.
- Pp:** Arabic notation with rhythmic symbols.
- S407:** Arabic notation with rhythmic symbols.
- 16-17. stor.:** Arabic notation with rhythmic symbols.
- J002:** A piano introduction in G major, 6/8 time, marked *J002*.
- J002,029:** A piano introduction in G major, 6/8 time, marked *J002,029*. It includes a yellow highlight on the final two notes.
- L1709:** A piano introduction in G major, 6/8 time, marked *L1709*.
- PrP:** A piano introduction in G major, 6/8 time, marked *PrP*.

⁷³ SA8, st. 8/76,79, 9/93, sBJ (mnohonásobný výskyt); 25.12.kekr.

Vozraz so zmeicou⁷⁴

Vozraz so zmeicou je v byzantskej vrstve dlhá, komplexne zostavená formula. Dlhá nota melodicky predeľuje formulu na dve časti, avšak jej pozícia je uprostred slova. V staroruskej tradícii (S407, 440) sa tento predel (nie všade) začína chápať ako koniec popevku a umiestňuje sa na koniec slova. Po reforme sa v ZR okrem jedného prípadu úvodná časť vydělila ako *podchvat* a vlastný *vozraz so zmeicou* sa skrátil. Ako vidno z porovnania neumov, pred reformou dĺžka kadencie nebola ustálená.

The image displays musical notation for the 'Vozraz so zmeicou' formula. At the top, there are two staves: 'Am' (A minor) and 'Vi' (Vocals). Below these are several examples of neumes (S407, S409, S408, S410,16,42, J029) with handwritten annotations in red and green. The neumes are arranged in two columns, with the left column showing the original notation and the right column showing a modified or annotated version. The annotations include checkmarks, arrows, and additional symbols, indicating specific changes or interpretations of the original notation. The neumes are written in a stylized, historical script, and the annotations are in a modern, handwritten style.

⁷⁴ Len sBj (mnohonásobný výskyt)

Voskličie

Voskličie / **Воскличіе** je v 2.hlase záverový popevok. Predposledná stopa môže byť dvoj- alebo troj-slabičná.

Priamy byzantský pravzor vnútorného (na konci vnútorných períód) popevku ostáva nejasný. Ak necháme bokom jednorázové paralely, ostávajú možnosti: *a.cG.E* (8.9./1,3), *yh* (KB1, Mojs8), */J h2 – ad.dc.h* (Vskr3, KB5), *xxh* (KB7, VP8). Tu z hľadiska neumových kontúr vyhovuje len *ad.dc.h*, avšak melodicky sa rozchádzajú.

V strastných antifónach a VP8 sa ako predobraz objavujú varianty *ah.G*, *ha.G*, ktoré považujeme za najpresnejšie, a to napriek rytmickým nezrovnalostiam, keďže tie sa väčšinou objavujú až pri prechode od staroruskej k reformovanej vrstve. Išlo by teda o znamenný rytmický variant *vozrazu*.

Voskličie – jadro popevku:

	v	k	Z	RB1
S408			=	Sav S407
S409,410, 414, 424, BN			=	S408 S410 S429 S430,434
S429,447			=	J002
S430,434			=	J029
RI				

Prívod

Popevok *voskličie* má niekoľko variantov prívodu. Deklamačná časť môže byť pomerne dlhá a pretkaná akcentáciami.

Ťažký nástup vysoký: ⁷⁵

a U1 R S U2 R S

S407
S408
S410,14
S430,434

J002

S429
J833,1061

Ťažký nástup vysoký dvojité: ⁷⁶

Ch
S407
S408
S410,24,30
S429,34

RI

⁷⁵ Vskr 1,3

⁷⁶ KB 3,5. KB5 cituje Grigorev pri definícii *voskličia*.

Ťažký nástup nízky: ⁷⁷

S410,424 ڭ+ = ————— ن = ————— ا =

S429 ڭ: = ————— ن = ————— ا =

S430,434 ڭ = ————— ن = ————— ا =

J002

L1709

Ľahký d-nástup jednoduchý: ⁷⁸

S407 ڭ ن ن ن ن =

S408 ڭ ن

S410,29 ڭ ن ن

S430,34 ڭ ن ن = + ن ا =

RI

S407 ڭ ن ن ن ن ن = ————— ن = ڭ

S408 ڭ: ن ن ن ن ن

16-17.stor. ڭ: ن ن ن ن ن ن = + ن ا =

RI

J002

⁷⁷ KB1

⁷⁸ Myr 3,8,9b, RB 3

Lahký d-nástup dvojitý a trojitý: ⁷⁹

Lahký d-nástup môže byť opakovaný, tj. ide o zreteľný príklad deklamácie. V starších RI sa niekedy nachádza e-nástup s predznamenáním (J480 ho ruší pred kadenciou), čo nás vedie k predpokladu, že d-nástup je už výsledkom transpozície.

	a+V / R+V	R+S	C
S407			
16-17. stor.			
RI			
var. J002,029,480,L1709			

Lahký a- a c-nástup: ⁸⁰

S408

S410

S430,34

J002

l229

S410,24

S429

J002

iné RI

⁷⁹ Myr 8, RB 7,9, VP8

⁸⁰ Myr 6, RB 1

Voskličie s triaskou⁸¹

Voskličie s triaskou je v plnom znení doložené iba v spevoch Veľkého týždňa, avšak antifóna SA3 poskytuje až 7 rôznych variantov. V byzantských prameňoch je pravzorom rovnaká formula *dc.ha.ha.G* ako pre *vozzraz s triaskou*.

var. Am >>
 Vi,Va >

Am

Am >>
 Vi,Va >>
 S407,Ch =
 S409 =
 S429 =
 S447

J002

Ak je medzi triaskou a kadenciou len jedna alebo žiadna slabika, melódia sa upravuje nasledovne:

Am

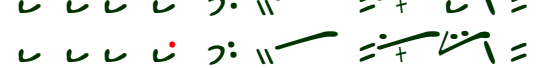
Am >>
 Vi >>
 Va =
 S407 =
 S409 =
 S447

J002

⁸¹ VP8, SA3a-g

Ch

S407

S408,10

S429-34

J002

I229,L1709

I80

Voskličie skrátané

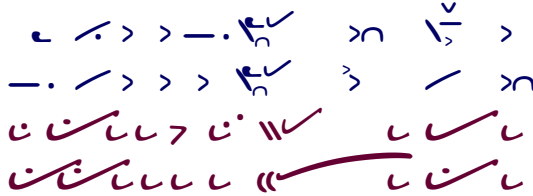
Dvakrát je doložený popevok, ktorý sa dá považovať za skrátenie *voskličia s triaskou* o jednu stopu (st. 4/33, 8/76):

E.g.II

Sav

Ch/S407

E.g.II

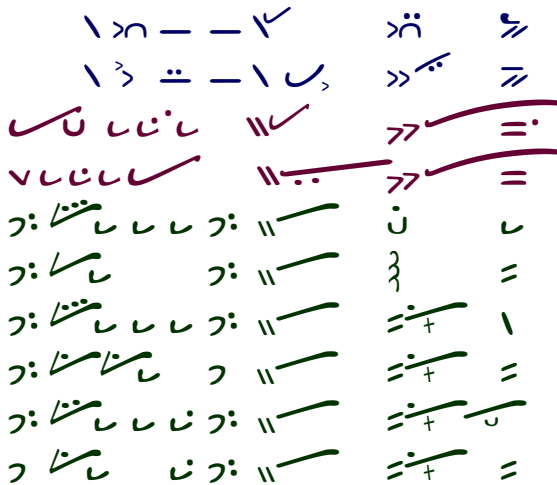
Sav

Ch/S407

S408

S410

S429/30/34

SI

J046

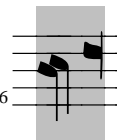
L1709

I229

J046

Udol'

Udol' / *Οὐδόλις* je v 2. hlase obmedzený na tri irmosy⁸³ a nemá štatisticky presvedčivý pravzor. Jediná z byzantských paralel (Vskr 4), ktorá sa kontúrami podobá na *udol'*, je s finálou G.

V kontexte ZR výška popevku nie je jasná. V KB5 je podľa J002 vo výške c/a, v ostatných rukopisoch b/G. Vo Vskr 4,5 je to podľa popevkov predchádzajúcich udol'u c/a, podľa nasledujúcich však b/G. Jediné na byzantskom základe sa prikláňame skôr k finále G.

The image displays the musical notation for the *Udol'* melody, starting with a G-clef and a final G. It includes several examples of the melody from different manuscripts, each with its own notation system and a transcription:

- E.g.II**: A simple notation with slanted lines and dots.
- Sav**: A notation with slanted lines and dots.
- Ch**: A notation with red curved lines.
- S408**: A notation with green horizontal lines.
- S408/10/29/30**: A notation with green horizontal lines.
- S410,24,34,29**: A notation with green horizontal lines.
- S411**: A notation with green horizontal lines and a yellow highlight on the first note.
- S429**: A notation with green horizontal lines and a yellow highlight on the first note.
- OP**: A notation with red horizontal lines.
- S414**: A notation with a yellow highlight on the first note.
- S408/10/29/30**: A notation with red horizontal lines.
- OP**: A notation with red horizontal lines.
- RI**: A notation with black horizontal lines and a yellow highlight on the first note.
- I229,Karp**: A notation with black horizontal lines and a yellow highlight on the first note.
- S429/47,BN**: A notation with green horizontal lines.
- J002**: A notation with black horizontal lines.

⁸³ Vskr 4,5, KB5; Anast 6. V SA3a je popevok len náhodnou emancipáciou dlhšej prístupky (v podobnoch SA3b-g sa už nenachádza).

Vozhlaska so zmeicou

Vozhlaska so zmeicou je melodicky variantom *vozhlasky skamejnej*, má však odlišný byzantský pravzor (*ha.G*) a je teda príbuzná s *opočinkou*. Znamenná melódia je doložená iba v ruskej redakcii.

S409

S447

PrP

PrP

S409

S447

PrP

PrP

Am

S409

S447

PrP

PrP

Kadenčné popevky – finála G (a) „zdola“

Táto skupina popevkov je reflexom byzantských formúl s finálou E a D. Vzhľadom na plošnú demontáž finál E, D a Ea-módu v ZR sa pôvodné finály v ZR zmenili väčšinou na G. Spôsob zmeny je prvoplánový a aktuálny tvar popevkov vôbec neskrýva to, ako vznikol.

Súčasťou týchto modálnych zmien je výrazné zjednodušenie pomerne rozsiahleho byzantského systému formúl Ea-módu, ktorý sa v ZR zredukoval na zopár popevkov – *skočec*, *nakidka*, *G-mreža*, *sviazni*, *kulizma konečná* a niekoľko sporných menej frekventovaných popevkov. Rozdiel v nástupnej stope je zreteľný iba pri *mreži* (/U) a popevkoch *sviazni* / *kulizma konečná* (/J).

Trieda E1, E2

Skočec

Skočec / **Ско́чек** (Скачек) je reflexom rôznych formúl z triedy E2. Koncová *palka vozdernutaja* zodpovedá pôvodnej *bareii* v motíve DG-prechodu.

V ZR ide o výlučne stichirarický popevok⁸⁴ s presným neumovým zápisom, ale s nejednotnou a slabo doloženou ruténskou melódiou, ktorá má tendenciu sa transformovať na *riutku* (J029,289).

S408/9

S414 var.

S410/11 var.

S429 S430,411,416,442,447

S430

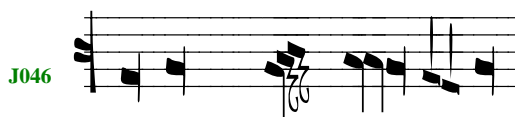
OP

OP

J289

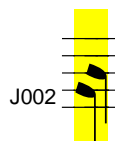
I229

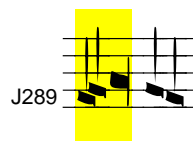
L1709

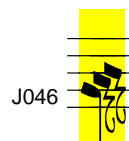
J046

J002

J029/289

J002

J289

J046

⁸⁴ sBj (dox), sD2, sSSD cd; Anatol 1,4, Alfabet 2,3, Anast 4,

Prehib

Prehib stojí na rovnakých kriukoch ako *poverťka/prevoloka*. V 2. hlase RI je prítomný v irnose *Mojs 9a* a samopodobene *Kúmi pochvál'nými*. Ide o reflex *FG.E* alebo *xxE* -ddt.

Eg. II

S408

S410

S429

S430,34

J029

Am

416

442

409

J029

I229, J289

S407

S408

S430

S429/34

J029

I229

=L1709

Myr 9a

E.g. II

Ch

S407

S408

S424

S410/34

S429/30

J029

I229

L1709

Opromet

Opromet / *Όπρομήτης* sa v 2. hlase v rámci RI nachádza iba v sD2 a etymologicky je zhodný so *skočcom*. Ide o reflex rozličných stredných formúl FG.E, GF.E, ktorých finála zahŕňa aj tón D z DG-prechodu. Ide o jediný popevok pôvodného Ea-módu, v ktorom sa finálny tón nezdvihol.

Am

Vi

Ch

S411

S414

S430

J002 1229

S429/45

L1709

J673

Nakidka

Nakidka / *Νακίδα* je reflexom formúl typu *ac.G2.E*. V ruténskych irmologionoch je to menej frekventovaný popevok (sVd, SA8a, Step 2a,3ab; porov. Anatol 8). Predkadenčná časť má dva varianty podľa počtu slabík, na ktorých stojí motív *ac*.

(SA8a) Pp

S439

S409 ~S410,416

S411

S447

S429

J002

Am

Am

Vi

S440

S439

S408

S411

S414

S411/30

S429/30/45

J002

I229

I833, I229

var. C

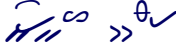
OP

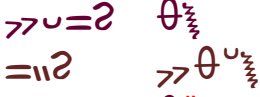
V znení podľa J002 je pozoruhodným predznamenanie na G, avšak po porovnaní s príbuzným *oprometom* predpokladáme, že je umiestnené nepresne a malo by stáť na F.

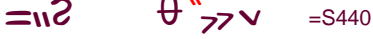
Fita spuskná

Fita spuskná / Θίττα σπυσκνή (Grigorev) alebo **zít'na** (Metallov) je reflexom *thematismu*, ktorý je rozvojom kostry *G.ED (>>v).

V 2. hlase je v rámci RI doložená iba raz (pDX) a to v pozícii o kvintu vyššie oproti normálu. Rozdelenie kriukov nad slabiky „my že“ nie je v poreformnom ZR jasne určené rovnako ako ani poradie neumov.

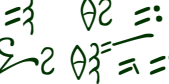
Vi

Pp

S407 =S440

S408

S410

S409

S416/42

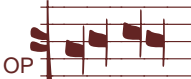
S411

S414

S430

OP

S429

OP

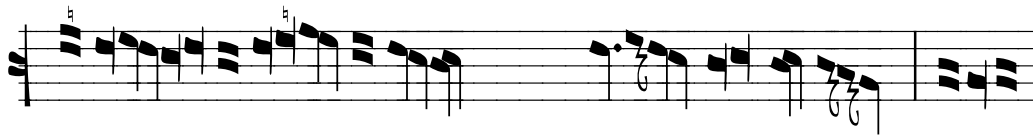
Nejednoznačne je určené rozloženie melódie nad slabikami v RI, avšak podľa analógie s gréckymi prameňmi je zrejme správny variant v J002/029. Predznamenanania stupnice nie sú v J002/029 zhodné pre samopodoben a podoben. V L1709 a J289 zhodné sú a zodpovedajú podobenu v J002/029 aj gréckemu pravzoru. Uvádzame toto predznamenananie ako primárne.

Z radu melódií sa vymyká J480, kde sa záverečné noty dvíhajú o tón vyššie. Rovnaký jav o kvintu nižšie vidno aj v ruskom variante fity (fita je voči RI transponovaná o tón nižšie). Jedine v S450 sa zachovalo pôvodné ladenie a záverečný *spusk* (E^bD), ktorý fite dal meno.

Am **G**

J002/029

J289

L1709

J480

SI

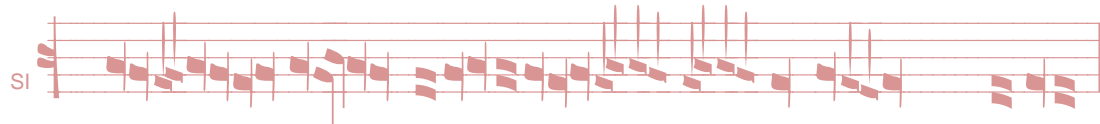
pDX

SI

An 8

SI

eoth

S450

Am **G**

Fita užasna

Fita užasna / ΘΗΤΑ ΟΥΚΑΧΙΑ je v 2. hlase doložená v ruskej redakcii v sVd a melodicky sa podobá na *fitu spusknu*. Grécky predobraz s Vd nezodpovedá znamennej realizácii.

- S408
S409 =S416
S410
S442

S450
ϑλ - - - - - Δλ - CA

Trieda E3 -dmt

G-Mreža

G-mreža / **Μρέζα** / **Μρέζα** **сз** **поддержкою**⁸⁵ je priamym reflexom byzantskej formuly *ac.GF.E2.E*, takmer priamym *xxE -dmt*, *a.cG.E2.E* a nepriamo tiež iných formúl s finálou E.

G-mreža sa v ruských prameňoch od 17. storočia označuje znakom *podderžka* alebo *tichou pometou*. V starších prameňoch toto odlišujúce označenie chýba.

	Am				
	Va				
S407, Ch					
S408					
16-17. stor.					
RI					
OP					
	G				
	Pp				
S440					

⁸⁵ Myr 4,5a,6,7,9, 1Bj6, 2Bj1,3,8, st. 2/13,16, 4/35, 9/87, sD2, SA8, Step (všade okrem 3c)

Zmena finály E na G v poreformnom systéme je analogická zmene pri popevku *sviazni*.

Už v starobyzantskej vrstve máme doloženú občasnú modifikáciu kadencie so zvýšením finály o terciu (napr. 26.9.). Táto modifikácia však má svoje „prechodové“ dôvody a nie sú zatiaľ doklady o tom, že by kauzálne súvisela so zmenami v ZR.

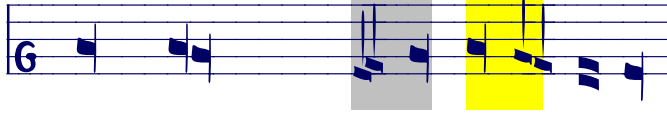
The image shows musical notation for a cadence. The top staff is labeled 'G' and shows a sequence of notes on a five-line staff. The second staff is labeled 'Am' and shows a similar sequence of notes. Below these are two lines of rhythmic notation: the first is labeled 'Am' and the second 'Vi'. The rhythmic notation consists of various symbols including dots, lines, and arrows, representing different rhythmic values and accents.

V skutočnosti je najpravdepodobnejšie to, že sa jednoducho zmenila finála E na G a predchádzajúci chod kadencie „pritiahol“ k sebe. Ruské rytmické výpožičky medzi druhou a treťou slabikou od konca nemajú oporu ani v starších ruténskych variantoch ani v byzantskej predlohe.

The image shows a comparison of musical notation. The top staff is labeled 'Am' and shows a sequence of notes. Below it is a staff labeled 'S409' with Arabic script notation. To the right of the 'S409' staff are three staves of Russian rhythmic notation. Vertical bars in grey, yellow, and cyan highlight specific rhythmic elements across the different notations, showing how they correspond to each other.

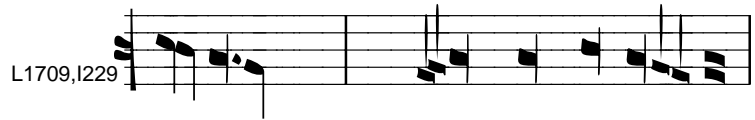
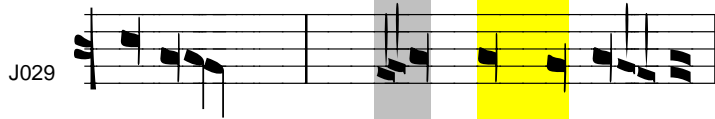
G-mreža so strelou

V Myr 6,7,9 a st. 9/87 sa spájajú motívy dvoch slabík pred kadenciou do strely. Melodická realizácia mreže je tu odlišná, keďže pravzorom je *xxG -dmt*.

E.g.II	>	ح	>ٸ	-	ٸ	ٸ	>>	ٸ
Ch								
S408								
S410								
S410,29,30,34								

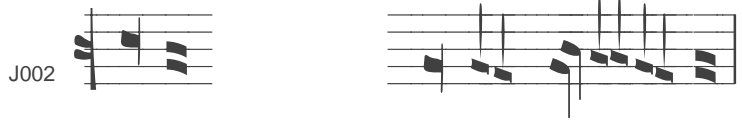
var.

~J429, 180

Myr 6:

E.g.II

Pp

Ch

S439

S407

S408

S410

S429

S430,34

J029

J046

G-mreža / dva v čelnu

V prívide G-mreže sa vo veľkej časti prípadov objavuje znak *dva v čelnu*.

S408,16-17.stor. +

J002 I229 var. J002:
J029 J429
L1709 J429, J046

Znak *dva v čelnu* sa objavuje až v staroruských prameňoch a predstavuje analógiu ku popevku *sviazni* + *dva v čelnu*. Priamo v byzantskom kontexte z rytmických dôvodov predobraz neexistuje (tj. staroruský neumový zápis je z byzantského hľadiska nesprávny).

Am,G,Y

Va > > > > > > > > +

Ch > > > > > > > > +

S407 > > > > > > > > +

 > > > > > > > > +

 > > > > > > > > +

 > > > > > > > > +

 > > > > > > > > +

Prívody G-mreže dvoječelnej:

Prívod má niekoľko variantov, väčšina z nich má však spoločné črty v nástupnom vrchole *c* a deklamačnom tóne *a*.

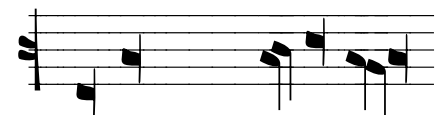
a1)

S410 +
 S430 +

RI

a2)

S429,30 + S445
 S410-34 +

J029

J002,I229

b1)

S445 + ~S430,429,411
 S408 +
 S429,30 + S445

J002

L1709

b2)

S429 +
 S445 + S408

J002

L1709 I229

G-mreža so steziou

V pKPV sa dvakrát⁸⁶ modifikuje finála G-mreže steziou (*thes kai apothēs*).⁸⁷

The image displays a complex musical score for the 'G-mreža so steziou' system. It features multiple staves representing different manuscript versions and their modifications. The top staff is labeled 'Am' and shows a melodic line in G major. Below it are staves for 'Am', 'Vi', and several numbered staves (S439,40, S440, S439, 409, 409,16) with red and green notation. Further down are staves labeled 'J002', 'J046', '416,42', 'J002', '442', 'J029', and '1229'. Some notes in the 'J002', '442', and 'J029' staves are highlighted in yellow, indicating specific modifications or focal points.

Ruská redakcia (25.12.kekr., 26.9.):

This section shows the Russian edition of the 'G-mreža so steziou' system. It includes a staff labeled 'PrP' at the bottom, and several staves above it for 'Am', 'Vi', 'S407/40', and '16.-17. stor.'. The notation is primarily in red and green, with some blue notes in the 'Am' staff at the top.

⁸⁶ Do úvahy berieme aj zápis ďalších stichír v rade za vzorovým samopodobenom.

⁸⁷ V byzantských a staroruských prameňoch je podložená iba prvá modifikácia. V druhom prípade sa v ZR rovnakým spôsobom tmočí iná zmena finály – zlomenie cez *bareiu*.

Trieda E3 -mmt

Sviazni

Sviazni / **СВЯЗНИ (ПРЕВЯЗКИ)** sú reflexom byzantskej formuly xxE, avšak s novou finálou G a zmenami v kadencii. V poreformnom ZR⁸⁸ ich charakterizuje znak *statija+zapiataja*.

Už v strednobyzantskom Am a nepriamo aj v staroruských prameňoch sporadicky pozorujeme zmenu finály E na G a následnú úpravu kadenčného postupu aj na predposlednej slabike. To nemusí súvisieť s podobnou zmenou v ZR, ale podobnosť neumov je výrazná.

The image shows musical notation for Sviazni in Am and Vi modes. On the left, there are two columns of neumes for Am and Vi. On the right, there are three staves: 'Byz' (Byzantine) with a G final, 'J046' (black neumes), and 'iné RI' (black neumes). Below these is a 'Rus.' (Russian) staff with brown neumes.

Základný variant

Základný popevok⁸⁹ má niekoľko typov predkadencie.

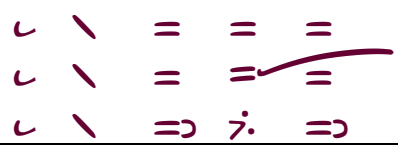
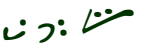

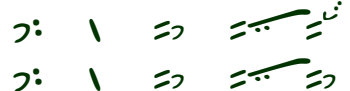
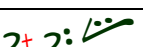

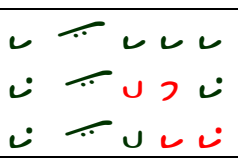
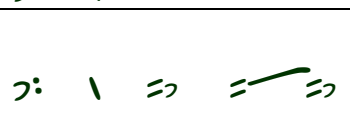

I.

The image shows the basic variant of Sviazni. It includes a staff with a G final and a melodic line. Below it are neumes for G,Am and Va. There are several historical examples: '16-17.stor.' (16th-17th century) with green neumes, 'S445' (yellow highlight), 'S411,S430' (grey highlight), 'S414' (grey highlight), and 'OP' (yellow highlight). Below these are three staves: 'OP' (brown neumes), 'J002' (black neumes), and 'var. J046' (black neumes with yellow highlights).

⁸⁸ Sviazni sú v ZR stichirarický popevok, z irmologionu ich vytlačili vyššie záverové popevky.

⁸⁹ sBj, sD2, SA3h, SA8bc

IIa.

	A + U	R	S -	- c + C
Am,G, VR Va			 	
S440, Pp				
S414				
16.-17. stor.				
OP, Grig (rus.)				

Krátky variant: (25.12.kekr)

S409

S410 S408,442

S416

S429

PrP

PrP

IIb.

S430

16-17.stor.

S429/30

OP

OP

J002

J046

L1709

S414

J673,I229

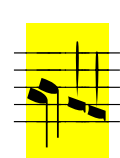
/var Z:

Predkadencia na 1 slabike:

S408,410,416

S442

J002

J289, L1709 // J029

Sviazni so strelou

Sviazni so strelou v prístupke⁹⁰ nemajú doložené ruténske čítanie.

Am G

Am,~G

Va

S411

S429,430,OP

OP

Sviazni + voznosec

Sviazni s voznosec (sAug, pKPV, Anast 1) stoja na mieste byzantskej formuly //xxE so zvýšenou finálou *h*. V ZR sa vyššej finále prispôbil celý kadenčný i predkadenčný postup.

Am G

Am

S407,440

Pp

S439

S408

S414

S430

OP

S409

S410

S411,416,429,442

RI

OP

⁹⁰ Anatol 3,6, Alfabet 3. Porov. popevok Kulizma konečná so strelou.

Skovorotka / СКОВОРОТКА

Skovorotka (porov. Grigorev, lico 58) je iný variant reflexu xxE -h.⁹¹

	<p>Am </p> <p>Am </p> <p>Vi, Va </p> <p>Pp </p> <p>S439 </p> <p>S440,407 </p>	<p>Am </p> <p>Am </p> <p>Vi, Va </p> <p>Pp </p> <p>S439 </p> <p>S407,440 </p>
<p>15.-17. stor. </p> <p>PrP </p> <p>S409 </p> <p>S447 </p> <p>PrP </p> <p>PrP </p>	<p>16.-17. stor. </p> <p>PrP </p> <p>PrP </p>	<p>S408 </p> <p>S409 </p> <p>16.-17. stor. </p> <p>S429 </p> <p></p>

pKPV

409

409,16

442

416

J002

L1709

1229, J289

⁹¹ 25.12. kekr., 14.9. po cl.,

Sviazni + podjem

Sviazni s podjemom sú irmologickou realizáciou sviazňov a ich výskyt sa až na nepodstatné výnimky obmedzuje na irmosy, v ktorých naopak nenájdeme takmer žiaden iný tvar sviazňov.⁹² Rozlišujeme dva typy prístupky.

I.

S408

S414

S410

S411

S424,410,429,430

OP

J002,029

J480

J029il

var. S429,30

S429/30

=L1709 // var.

=L1709,I229,J046,429 //J029

=OP, SI

S410/29

S414

S430

S434

J002

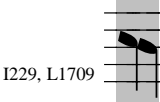

L1709

Karp

⁹² Vskr 9, 1Bj7, RB8, KB9, VP1, st. 1/9, 2/12, 9/87, sBj, Anatol2, Alfabet1, 25.12. kekr.

Kým prvý (prevažujúci) typ prístupky je rovnaký ako v základnom tvare, druhý typ sa zhoduje s prístupkou v *sviazňoch s voznoscom*.

II.

S408 var.
 prev. S429 S424
 S442
 PrP. S429/442
 PrP
 J002 var.
 J029 I229, L1709
 L1709 J673 // I229

Dlhšia prístupka typu II:

S408
 S429
 S430
 S434
 J002
 I229 L1709

Skrátená prístupka typu II:

S408 S409,442 S410 S416
 J029

Sviazni s paukom

Sviazni s paukom (Alfabet 3) sú v ZR dost' zriedkavou modifikáciou finály, bez doloženej paralely v byzantských prameňoch.

S411

S429/30   S445

OP

OP SI

Sviazni + podjezd

Sviazni s podjezdom sú v RI zriedkavé (KB9, Myr7, porov. Anast 1, 14.9. po cl.).

Ch

S407

S410

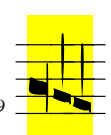
S429

S414

S429/30/34 S430 S410 S429 S429

OP

OP

RI J046 I229

S409

S447

PrP

PrP

Sviazni + dva v čelnu

Sviazni so znakom dva v čelnu v prístupke⁹³ sú reflexom ac.GE.GG.xxE.

Am								
S1219								
llll	==	llll			g: l	ll	== == == =	==
g+ ll: g+ l ll g+ ll	== == == == Φ=	llll llll llll g: llll g:			ll g llll -	g: g: llll	== == == == == ==	== ==: ==
				var. OP 				

⁹³ sSSD, SA3a-f

Sviazni so steziou

*Sviazni so steziou*⁹⁴ (byz. *thes kai apotes*) sú melodickou paralelou k popevku *mreža so steziou*. Doložené ich máme iba v ruskej interpretácii, s obidvoma typmi prístupky.

VR

VR54

Pp

Pp

S440

S439

S407

S408

S410

S416

S442

S429

PrP

prepísané

PrP

PrP

S408

S442

S429

S410

PrP

PrP

⁹⁴ 25.12.kekr.,

Kulizma konečná

Kulizma konečná (Kk) / ΚΛΙΣΜΑ ΚΟΝΕΤΗΛΛ sa na základe kriukového zápisu považuje v kokizníkoch za variant *kulizmy strednej*. Táto súvislosť je však zavádzajúca, keďže ide o reflex formuly xxE, čiže *Kk* spolu so *sviazňami* predstavujú koncový (koniec piesní) a vnútorný (koniec vnútornej periódy) tvar rovnakého popevku.

Hlavná kadencia *Kk* má dve melodické realizácie, rozlíšené aj názvami:

voznos konečný nízky a vlastná kulizma konečná

Rozdiel v kadencii je nepodstatný, len na úrovni ornamentácie. Podstatnejší je rozdiel v prívode, ktorý presne zodpovedá typom I a II pri popevku *sviazni*. Hoci RI nie sú vždy presné v tlmočení kadencie, podľa prívodu sú obe možnosti odlíšiteľné.

Voznos konečný (VK) nízky

Krátky variant⁹⁵ stojí výhradne na 6-7 slabikách a nasleduje vždy za *povetkou*. Všimnime si esenciálnu zhodu predkadencie v gréckom a ruténskom znení. Hlavná kadencia je v ZR podriadená zvýšeniu finály o terciu.

H,Am

Vi

Ch

S407

S408

S410,24,30

S429

S430,34

L1709,J229,J029

var. J029

L1709

⁹⁵ Obr 8, st. 1/8,11

Kk jednoduchá⁹⁷

Am

Am,G

S407/39/40

S439

S408,09,10

S411

S414

S447

S411,447

S429

+ S430; OP

J289

J002

J029

J002

OP

Predkadenčná dvojica neumov sa môže zlúčiť do jedného znaku (sSSD5):

S408,09,10

S411,47

J289

⁹⁷ sSSD 2,4, pKPV; Oktoich

Kk – složitia v prístupke

V sSSD3 sa miesto znaku *dva* v čelnu objavujú *složitia*, čo je vo svojej podstate len grafický rozdiel. Melodická interpretácia J289 je rytmicky nepresná.

16. stor.

17. stor.

J289

Kk – strela v prístupke

Zhodne s popevkom *sviazni* môže prvú časť prívodu uzatvárať *strela* (27.12., Ps1).

Am

Vi

Pp

S440

S409

S410/11/47

S442

SI

S414

Kolybcy 2

Kolybcy 2⁹⁹ sú primárnym reflexom formuly /U xxh -dmt, nepriamo však často reflektujú aj xxh -ddt, yxh a hd.h2.h. Znamenná kadencia v lepších prameňoch dobre zodpovedá byzantskej, a to dokonca aj v ladení neznižujúceho e (tón b však znížený je). Prekvapením je však zvýšenie o tón časti prívodu.

	a	U	R	S	C
Am					
				◌̣	◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣
S408,409	◌̣	◌̣	◌̣ ◌̣ ◌̣	◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣	◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣
S410,411,416	◌̣	◌̣	◌̣	◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣	◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣
S429,430,442	◌̣ ◌̣ ◌̣	◌̣	◌̣	◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣	◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣ ◌̣
J002,029,480, L1709,1229					

Krátky variant prívodu a+U+R+S (+C)

25.12.kekr.

S409

S410

S442

PrP

⁹⁹ 1Bj1,4,8, 2Bj9, KB6, pDX, sVd, sSSD, Step 2c,3bc; Anatol 3,8

Kolybcy 3

Kolybcy 3¹⁰⁰ sú reflexom trojslabičnej xxh (/0, /U, /UA). Ide o vnútorný (záver vnútornej periódy) variant popevku, ktorý sa na konci piesní realizuje ako *voznos konečný vyšší*. Charakteristické rozdrobenie finály uchránilo finálny tón *b* pred efektom padajúcej kadencie.

Ch

S407

S408

S410

S434

S429

16.-17. stor.

var.

var. V

J029

J002, J673

¹⁰⁰ Vskr9, RB8, KB9, sD2, Anatol 3,8

Mreže

d-Mreža

d-Mreža je prevažne irlomologický¹⁰¹ popevok. Melodicky sa podobá na *G-mrežu* (zmena finály *h* na *d*), ale je umiestnená o kvintu vyššie a z etymologického hľadiska je rovnocenná s popevkom Kolybcy 2. V dôsledku transpozícií sa v mnohých prípadoch v RI znižuje o tón.

Základný tvar:

	a	V	R	S	c	C
S408						
16-17. stor.						
RI						
PrP						

Osobitný variant vyššej mreže nachádzame v Myr 1 a st. 1/10.

S408	
S429	
S410,29-34	
J002	
VS // J029	

¹⁰¹ Myr 1,4, 1Bj5, 2Bj1,3,4,5,6, RB4,6, Obr7, KB 4,7,9, VS8, st. 1/10, 4/33,35, 6/52; OtS

Etymológia

Vyššia d-mreža je súhrnným priamym reflexom viacerých formúl s finálou *h*, pri ktorých sa finála zvýšila o terciu rovnakým spôsobom ako v prípade finály E.

1. xxh -dmt

E.g.II		>		>		>>		>	
Sav		>		>		>			
Ch		>		>		=		=	

d-Mreža tiež podobným spôsobom reflektuje xxh -ddt.

2. hd.h2.h

E.g.II		>		>		>		>		>		>	
Sav		>		>		>		>		>		>	
Ch		>		>		=		=		=		=	
S407		>		>		=		=		=		=	
S408		>		>		=		=		=		=	

E.g.II

E.g.II > ˘ > ˘ ˘ ˘ >> ˘ ˘
 Sav > ˘ > ˘ ˘ ˘ >> ˘ ˘
 Ch ع ع ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و
 S407 ع ع ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و
 S408 ع ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و
 S410 ع ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و
 S430 ع ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و
 S429 ع ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و

J002

16-17. stor. ع ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و
 PrP ع ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و ك ن ج و

PrP

3. ah.G -h

Túto možnosť nájdeme len v irmosoch, kde sa už prejavuje tendencia dvíhať pôvodnú finálu G vyššie.

d-mreža so strelou

V Myr 1 ide o pôvodnú *G-mrežu so strelou*, v st. 1/10 zas o pôvodnú *d-mrežu* bez strely. Spojením oboch možností v poreformných rkp. na rovnakých slovách vzniká pozorovaný tvar.

Sav > u > n - // //

S407

S408,410,29-34

J002,029

VS

d-mreža s triaskou

d-Mrežu s triaskou máme doloženú iba v 1Bj5.

G

E.g.II

Sav > u > n > x > > > > > > > >

Ch

S407

S408

S429 ~S410,430

J002

~J029,480, L1709

d-Mreža s ťažkým nástupom

d-Mreža so strelou v nástupe (RB6, Obr 7) je produktom reformy v 15. storočí, v starších prameňoch je ľahký nástup.

S407

S407

S410,24

S429,430

J002

S408

S410-34

J002

S408

S429

J480, L1709

To isté platí pre *d-mrežu* so stadiou v nástupe (VS8). Všetky pramene sa zhodujú na danej lokalizácii v osnove, ale podľa správnosti by mala byť táto mreža o tón vyššie.

Sav > - / > > / > > >> ≡

S407

S408

S429,30,34

J002

I229

L1709

S410

d-mreža dvoječelná

Mreža dvoječelná (OtS) stojí na pôvodných neumoch formuly blízkej *muge* a *KS*. Zmenu na mrežu však pozorujeme už v staroruskej vrstve. K dispozícii máme len ruské znenie, zapísané o tón nižšie.

S407

S409

S410 S411,416,447

SI

d-mreža s paukom

Mreža s paukom je odvodená od *d-mreže* rozvojom finály. Nachádza sa výlučne v irmosoch a (samo)podobenoch.¹⁰² Melódia *pauka* má dva varianty.¹⁰³

Typ I

S408

S410-434

J002,029

J029,480,VS,L1709

J046

Typ II (1Bj8):

S408

S410

S429,30,34

I229

J029

¹⁰² Vskr4, Myr 1,9b, 1Bj 5,7,8,9, 2Bj6, st. 8/73, pDX, pDE.

¹⁰³ Typ II je vo všetkých nám dostupných RI transponovaný. Uvádzame ho v opravenom správnom tvare.

- ťažký nástup:

a U R S c C

S408

S410/14

S429,30,34

J002

J429
 =L1709

RI

- ľahký nástup (1Bj9):

S410

J429,480
 =L1709

J046

J002

S429

J029

Typ I/II – neúplný (pDE, 1Bj8)

S416 ♯+♯ ♯+ ♯ ♯ ♯ ♯

S413,18,24 ♯+♯ ♯+ ♯ ♯ ♯ ♯

S417 ♯+♯ ♯+ ♯ ♯ ♯ ♯

S429 ♯ ♯+ ♯ ♯ ♯ ♯

S430 ♯= ♯+ ♯: ♯ ♯ ♯= ♯

S433 ♯: ♯ ♯ ♯ ♯ ♯= ♯

L1709

J002

J480

J046

S408 ♯ ♯ ♯: ♯ ♯ ♯ ♯

S410 ♯ ♯ ♯: ♯ ♯ ♯ ♯

-S430

J002

J029

Mreža konečná

⇒ **Mreža konečná** je typický záver 8. irmosov a irmosov v jambických kánonoch.¹⁰⁴

Plný tvar – slová „Ĥ ΠΡΕΒΟΖΗΟΧΤΕ ΕΓΟ ΒΟ ΒΛΗΗ“ :

V plnom tvare s najväčšou frekvenciou výskytu nachádzame neobvyklý zdvojený nástup. Ten je výsledkom spojenia pôvodne dvoch samostatných formúl, kde druhá formula zodpovedá aktuálnej časti c+C.

	Ĥ ΠΡΕ-	ΒΟΖ-	ΗΟΧ-	ΤΕ	ΕΓΟ ΒΟ ΒΛΗ- -ΗΗ
	a1	U1	a2+U2	S	c + C
S408					
16-17. stor.					
RI					

Ťažkým problémom je určenie správnej výšky popevku, ktorý sa končí finálou *h* alebo *a*, pričom v rôznych irmosoch kontext potvrdzuje raz jednu, raz druhú možnosť. K finále *h* ako správnej sa prikláňame preto len na základe jemne prevažujúcich dôvodov v jej prospech.

1. Ak je predobrazom popevku formula s finálou *h*, je to vždy a bez výnimky xxh -dmt typu /U a nikdy nie /J, tj. nie je byzantská opora pre začiatok kadencie *dc*. Naopak, pri začiatku *cd* je zmena na *ed* vecou bežného vykľutia. Transformácia ďalších stôp h2.h na c2.h je potom v súlade s aplikovaným vykľutím a jej výsledok je v súlade s princípom padajúcej kadencie aj bez zníženia finály na *a*.

2. Druhým dôvodom je pDE, kde je poloha popevku natoľko jednoznačná a zhodne stanovaná vo všetkých starších prameňoch, že v podstate neexistuje spôsob ako ju spochybníť.

3. Tretím dôvodom je pozícia d-mreže (vnútorný variant *mreže konečnej*).

¹⁰⁴ Myr 8, 1Bj8, 2Bj 4-7,9, RB8, KB8, VP8, VS8, st. 8/73,77, pDE.

Záver pDE (zodpovedá neumom v BN, S414-18, 424):

S414,5 ㄩ ㄗ: ≡: ㄗ ㄩ ㄗ: ≡: ㄗ+ ㄩ ㄗ ㄗ+ +

BN ㄗ ㄗ: ≡: ㄗ ㄗ ㄗ: ≡: ㄩ ㄩ ㄗ ㄗ+ +

S416,24 ㄗ ㄗ: ≡: ㄗ ㄗ ㄗ: ≡: ㄗ ㄩ ㄗ ㄗ+ +

S417,8 ㄗ ㄗ: ≡: ㄗ ㄗ ㄗ: ≡: ㄗ: ㄩ ㄗ ㄗ+ +

J002

L1709

J289, J480

Krátky tvar

Jeden nástupný vrchol (2Bj4,5,6,7):

	a	U	S*	c + C
S408	ㄗ ㄗ ㄗ ㄗ	≡: ≡:—	ㄗ ㄗ ㄗ: ㄗ ㄗ:	ㄩ ㄗ ㄗ: ㄩ ㄗ: = = + = = +
16-17. stor.	ㄗ: ㄗ ㄗ:	≡: ≡:	ㄗ: ㄗ: ㄗ ㄗ:	ㄩ ㄗ ㄗ: = = +
RI				

Etymológia

Na základe analógie s *voznosom konečným vyšším* (porov. pre podrobnejší opis) predpokladáme nasledujúce vývojové stupne:

1. byzantský pravzor xxh
2. prelom: staroruská/reformovaná vrstva – padajúca kadencia
3. prelom: staroruská/reformovaná vrstva – posun melódie o slabiku vľavo
4. doladenie reformnej melódie (/J miesto pôvodnej /U)

1. 1Bj7, KB7

E.g.II

Sav

Ch

S408

2.

3. S407

S410

S429

4.

Podobne mohol vyzerat' vývoj pri yxh:

E.g.II 1Bj5, 2Bj8

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

Kratší variant

Kratší variant (podľa neumov, nie melodicky) je doložený na konci irmosov KB5 a (s chybným rut. prekladom) st. 7/62. Etymologicky ide buď o skrátený -dmt alebo o -11t variant *voznosu konečného* či *chrabrice* (rytmický typ -11t).¹⁰⁷

The image displays several musical examples for the 'Kratší variant'. At the top is a staff with a blue 'G' time signature and a melodic line. Below it are four rows of neumes: 'E.g.II' with blue neumes, 'S407' with red neumes, 'S408' with green neumes, and '16-17. stor.' with black neumes. To the right of the neumes are two vertical yellow bars. Below these are four staves of musical notation: '1673' (black), 'L1709' (black), 'J002' (black), and 'SI' (brown).

¹⁰⁷ Sporadicky sa (podľa kriukov) popevok nachádza v prameňoch zo začiatku 16. storočia tam, kde majú iné pramene *voznosu konečný*. Porov. posledný odstavec pri *Voznose konečnom vyššom*.

Voznos konečný

Voznos konečný (vyšší)

Voznos konečný (VK) / वोꝑноꝑъ коноꝑный je koncový popevok 2. hlasu typický najmä pre irmosy. Je priamym reflexom byzantskej záverovej *xh*, viaže sa teda predovšetkým k spevom vo zvýšenom hh-móde. V mnohých prípadoch však tento popevok uzatvára aj spevy, ktoré boli pôvodne ukončené štandardnou *xxE*, čo znamená, že ZR tu reflektuje novší byzantský vývoj smerujúci k jedinej finále *h*.

Vzťah *VK* ku svojmu pravzoru nie je celkom zrejмый na prvý pohľad, keďže je poznačený niekoľkými štádiami vývoja (znázornené nižšie aj v notách a neumoch):

1. Staroruská formula bola bezpochyby aspoň spočiatku zhodná s byzantskou. Podľa rukopisov si až do 15. storočia zachovala pôvodné kontúry neumov.

2. Predpokladáme, že ešte pred reformou zaúčinkoval efekt padajúcej kadencie a znížil finálu na *a*. Zároveň nevylučujeme zníženie *h* na *b^b*.

3. Predkadenčný tón *d*, nezvykle vyšší než kadenčný vrchol, sa časom začal vnímať ako nový kadenčný vrchol a predĺžil sa. Keďže podľa nepísaných pravidiel smie byť kadencia najviac trojstopá, posun kadenčného vrchola o stopu doľava viedol k zlúčeniu posledných dvoch stôp nad finálnou slabikou. Tým vzniká zvláštny, pre ruténsku redakciu 2. hlasu ZR charakteristická zlomená finála *b2.a*.

4. V ruskej tradícii sa finálový zlom eliminoval ako nesystémový a paradoxne sa tak finálou opäť stal teoreticky správny (ale znížený) tón *b^b*.

The diagram illustrates the evolution of the Voznos konečný (VK) across four stages, with a vertical yellow bar highlighting the final note of each stage. Stage 1 (top) shows the original form with a high final note. Stage 2 shows the final note lowered. Stage 3 shows a complex, broken final note structure. Stage 4 (bottom) shows the final note lowered again, similar to the original but at a lower pitch.

Am G

Am

S407,Ch

starorus. hypotet.

RI

16.-17.stor.

Rus.

1.

2.

3.

4.

Voznos konečný vyšší je v ZR pozoruhodný absenciou vyhranenej predkadencie a už spomínanou „zlomenou“ dvojtónovou finálou v RI.

	V	k	Z
S408			+
16.-17. stor.			+
RI			
J002,029			

Prívod VK je nejednotný a jednotlivé varianty sú len podľa kriukov často nešpecifikovateľné.

Krátky prívod (bez nástupu)

16-17. stor.

Handwritten musical notation for the 16-17th century section, consisting of seven lines of rhythmic symbols and some red markings.

S434

Handwritten musical notation for S434, including a double bar line with a repeat sign and a plus sign.

RI

Printed musical notation for the 16-17th century section, showing two staves with notes and rests. A cyan vertical bar highlights a specific measure, and a yellow vertical bar highlights another. Labels J002 and J029 are present.

J002

Printed musical notation for the 16-17th century section, showing two staves with notes and rests. A yellow vertical bar highlights a specific measure, and a cyan vertical bar highlights another.

c-prívod

S408

Handwritten musical notation for S408, consisting of two lines of rhythmic symbols.

S424,410

Handwritten musical notation for S424,410, including a plus sign and rhythmic symbols.

S429

Handwritten musical notation for S429, consisting of two lines of rhythmic symbols.

S424,429

Handwritten musical notation for S424,429, consisting of two lines of rhythmic symbols.

S430

Handwritten musical notation for S430, including a double bar line with a repeat sign and a plus sign, and two lines of rhythmic symbols.

RI

Printed musical notation for the c-prívod section, showing two staves with notes and rests. A yellow vertical bar highlights a specific measure.

d-prívod – ťažký nástup II

S410 ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ㄣ ≡: ㄣ +
 S430 ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ | +
 S424 ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ | +
 S429,34 ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ | +

J002

L1709

d-prívod – ťažký nástup III

S408 ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ㄣ ≡: ㄣ +
 S410 ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ | +
 S424 ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ | +
 S429 ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ | +
 S430,34 ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ | +

J002

d-prístupka – ťažký nástup IV

S408 ≡: ㄣ ㄣ ㄣ ≡: ㄣ +
 S429 ≡: ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ +
 S410,30 ≡: ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ | +
 S434 ≡: ㄣ ≡: ㄣ ㄣ ≡: ㄣ | +

S410

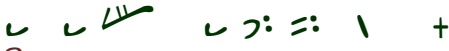

J029

I229

J673

Voznos dvoječelný

(Anast 1)

S430 + S410/11/45
 OP +

OP

Voznos iniciovaný

(Anast 3)

S408 +
 S411 + ~S410
 S429 + ~S430
 OP +

OP

Kadencia na 4 slabikách¹⁰⁸

D

G

S439,Pp

S408 +

S410 +

S434 +

S411 +

S429 +

J002

J002

J480

¹⁰⁸ VS 9, Step 3c; byz. znenie Anatol 4.

Rýchly variant

V niektorých irmosoch¹⁰⁹ rukopisy S408 a 410 uvádzajú zrýchlený variant kadencie VK. Tento zápis v novších prameňoch už nenájdeme, ale spravidla nemá oporu ani v staroruských ani byzantských paralelách.¹¹⁰ Ruténsku melódiu nemáme na týchto miestach doloženú.

	v	k	z
S408	ل ل ل	ش	ل +
	ل ل ل	ش	ل +
	ل ل ل	ش	ل +
	ل ل ل	ش	ل +
S410	ل ل ل	ش	ل +
	ل ل ل	ش	ل +
	ل ل ل	ش	ل +
	ل ل ل	ش	ل +
	ل ل ل	ش	ل +
	ل ل ل	ش	ل +

¹⁰⁹ Vskr 1,3, Myr 1,3, 1Bj 4, Obr 7, st. 1/9, 2/12,14, 3/23,24, 6/52, 9/92; 25.12.kekr.

¹¹⁰ Výnimkou je st. 3/23. Dobře podložený byzantský a staroruský pravzor (po reforme a redukcii samohlások dal *voskličie*) je v OtS.

Podjem vrchný

*Podjem vrchný (Voznosec plný) / Подѣмъ вѣрхній*¹¹¹ je záverový popevok, ktorý sa v kontúrach podobá na *podjezd*, je však lokalizovaný na inej modálnej hladine.

Byzantský predobraz popevku je zahmlený. Ak vynecháme sporné a jednorázové paralely, zároveň vezmeme do úvahy vývoj neumového zápisu v ZR, najpravdepodobnejším sa javí *xxh* (Vskr7, RB9), s nepriamou podporou modálne posunutých *xxG*, *xxE*. Išlo by teda o jeden z vnútorných variantov *voznosu konečného vyššieho*.

The image displays several examples of musical notation for the 'Podjem vrchný' chant. At the top, a staff labeled 'E.g.II' shows a sequence of notes on a four-line staff, with a 'G' in a blue box at the beginning. Below this, there are six rows of notation, each representing a different source or variant:

- E.g.II**: A series of rhythmic symbols (dots, lines, and curves) in blue and red.
- Sav**: A series of rhythmic symbols in blue.
- Ch**: A series of rhythmic symbols in red.
- S407**: A series of rhythmic symbols in red.
- S408**: A series of rhythmic symbols in red.
- S429**: A series of rhythmic symbols in green.

At the bottom, a staff labeled 'J002' shows a sequence of notes on a four-line staff, with a 'p' in a blue box at the beginning.

¹¹¹ Vskr 6,7, Myr7, 1Bj 7,8, RB 7,9, st. 9/88, sBj, SA8d, pED.

Typ I - d/d (Vskr7, 1Bj8, RB7,9)

S408

Handwritten musical notation for S408, consisting of four lines of notes and rests.

S410/14/30/34

Handwritten musical notation for S410/14/30/34, consisting of three lines of notes and rests.

S434

Handwritten musical notation for S434, consisting of two lines of notes and rests.

S429

Handwritten musical notation for S429, consisting of three lines of notes and rests.

R1

Printed musical notation for R1, showing a sequence of notes on a staff.

J029

Printed musical notation for J029, showing a sequence of notes on a staff.

Typ II – b/d

(Vskr6, st.9/88)

S408
S429
S410/14/30/34

J002
L1709

S408
S410
S430/34
S429

J029
L1709
J046

Typ III – c/d

(1Bj7, pED, sBj, Myr7 – sporné)

S408/9

S410/13/16, BN
S414
BN
S429/30
16-17. stor.
RI
L1816

J480
J002
var. J029

Osobitný prípad melodickej realizácie v pED:

S410/13,BN ::
 S421 ::
 S414 ::
 S429 ::
 S430 ::

L1709

J289,I229

J002

J480

Typ IV – c/d (sBj, Anatol 8)

S408-10 var. S409
 S410/16/29/30 S442 var. S429

OP

J029

Stredné popevky

Voznos polovičný /U

Voznos konečný vyšší skrátenej o jednu stopu je pravdepodobne priamym reflexom *cd.h* (nepriamo *dc.h*), avšak na rozdiel od popevku *kolybcy 1b* prešiel v prvej časti podobnými zmenami ako plný voznos konečný. Finála sa prvoplánovo ohýba od *h* ku *d*.

Popevok sa viaže najmä s *mrežou (konečnou)* ako jej integrálna súčasť (a ako reflex niektorej z *a-modifikácií kadenčných formúl*), takže podrobnejší prehľad uvádzame tam.

Osobitne tento popevok stojí iba v st. 8/73 (2x, v RI bol transponovaný o tón nižšie), kde je reflexom formuly *cd.h*, *dc.h(G.a)*, a vo VU8 (sporný), kde je pravzorom *FG.E*.

st. 8/73

E.g.II

Sav

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

S429-34

S408

S410

S429

S430,34

RI

Voznos polovičný -d dt

Polovičný voznos /J je priamym reflexom byzantskej strednej formuly *dc.h* (nepriamo aj *cd.h*). V kontexte RI ide o výlučne *irmologický* popevok¹¹² s rovnakým neumovým zápisom ako *vozzraz*, ale s priebežným charakterom (ako napr. *unylka* s podobným zápisom). Prepis do nôt v RI je často znehodnotený transpozíciami, najpriateľnejšou sa však zdá finála *c*.

Vskr 5,7

E.g.II

E.g.II > ˆ > — ˆ > >>

E.g.II

E.g.II > ˆ > ˆ > > >

Sav > ˆ > ˆ > > >

Ch

S407

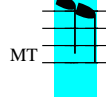
S408

S410,14,30

S434

S430/34

RI

MT

Obr7

E.g.II

E.g.II > ˆ > ˆ > ˆ >

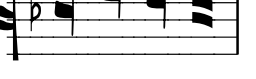
Ch

S407

S408

S410,24 S410

S430,34 S429

J002

L1709 J046

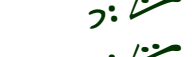
KB 8

E.g.II

Sav > ˆ > ˆ > ˆ >

Ch

S407

S410,24

S430,34

J002

¹¹² Vskr 5,7, 1Bj4, KB 8, sporné: st. 2/16

Niekoľko sporných tvarov (st. 2/16, 1Bj4):

E.g.II — / > > > u

Sav — / > >)

Ch — =

S407 — =

S408 — =

S410-34 — =

J029

L1709

E.g.II — > > > >

Sav — / > — / > > >)

Ch — =

S407 — =

S408 — =

S410,30 — =

S429 — =

J002

J029

J429,480

Voznos polovičný -m dt

Polovičný voznos /J s rytmickým rozdelením m dt je výlučne irmologický popevok (+oktoich).¹¹³ Kriukovým zápisom pripomína *voskličie*, je však priebežný.

Z etymologického hľadiska nie je celkom prehľadný. Medzi pravzormi s viac ako jednorazovým výskytom¹¹⁴ nájdeme *yh* (2x) a *dc.h* (3x), ale z melodického hľadiska sa najpresnejším javí /U variant *cd.h* (1x).

Voči byzantskej formule prekvapuje finála c a čiastočné zvýšenie melódie o tón. V rámci irmosov ZR ide však pri vyšších priebežných popevkoch o bežný jav. Ruténske rukopisy váhajú medzi zníženým *e^b* (v miernej prevahe) a prirodzeným *e*.

The image displays two musical examples of the 'Voznos polovičný -m dt' type. Each example consists of a melodic staff with a G-clef, followed by a set of rhythmic symbols (neumes) and specific manuscript references. The left example features yellow highlights on the melodic staff and its corresponding rhythmic symbols. The right example features cyan highlights on the melodic staff and its corresponding rhythmic symbols. The manuscript references include E.g.II, Ch, Sav, S407, S408, S410, S434, S407, S408, S410, S429, and J002.

¹¹³ Irmosy a samopodoben: Vskr 1,3,4,5, Myr 3,8,9b, 1Bj 1,3,4,8, 2Bj 4, RB 3,6,7, Obr 3,5,7, KB 6,8,9, VS 3, st. 7/63,a, 8/73, pED.

¹¹⁴ Počtom síce vedie motív ac.G, ale ten aj s nasledujúcou formulou xxE prechádza do ZR vždy ako celok vo vyššej modálnej hladine. Ide teda o nepriamy pravzor, opodstatnený štatisticky, ale nie melodicky.

Typ I – základný:

	R+S	S*	V	k1	k2	Z
S408						
16.-17.stor.						
J002,029,480						
RI iné						

Typ II:

Typ II sa líši od I najmä strelou trojsvetlou na kadenčnom vrchole (väčšinou) a z toho vyplývajúcim odlišným melodickým výkladom.¹¹⁵

	R+S	S*	V	k1	k2	Z
S408						
16.-17.stor.						
RI (staršie)						
S408						
16.-17.stor.						
RI (staršie)						

¹¹⁵ Vskr 7, Myr3, 1Bj 6, RB 6,7, KB 8, st. 8/73

Typ III – s paukom:

V.v. s paukom je doložené vo VP8 a v pDE v kriukových rukopisoch zo 16. storočia, podľa ktorých sa uskutočnil preklad do RI. Byzantským predobrazom je o formula *cd.h* ukončená *kylismou*. Znamenný *pauk* sa postaral o zachovanie finály *b*.

Am,Vs

Am

Pp

S439

S439/Usp

S407

Ch

S408

S410,13,8,BN

S410

S416

S417

S414,5

S429

S434

J002

L1709, J429

J046

Va

J480,289

Typ IV – s trojslabičnou kadenciou: ¹¹⁶

Popevok sa vyvinul zrejme až v 16.-17. storočí redukciou počtu slabík. Zvyčajne je kadenčný vrchol vyjadrený skamejkou, tá sa však interpretuje v dvojnásobnej dĺžke. Skamejke predchádza kriuk s podčasím, ktorý sa takisto interpretuje pomaly.

	R+S	S*	V	k+Z
S408				
16.-17.stor.				
RI				

V 1Bj3 a VS má popevok ťažký nástup:

S407

S408

S410,30

S429

J002

J029

¹¹⁶ Vskr 1,4, 1Bj1,3, VS3

Typ V – statia na vrchole¹¹⁷

Typ V sa melodicky aj fuinkčne môže zaradiť k predošlým typom popevku, ale etymologicky sa od nich líši. Jeho predobrazom v irmologione sú rozličné neustálené motívy odlišné od všetkých známych formúl.

V RI sa väčšinou prekladá *statia* ako *strela* a melódia sa tak nelíši od predošlých prípadov.

Vskr 7 (podľa byz. neumov by tu mala byť nametka)

S408 ♪ ♪ ♪ ♪ :: ♪ | ::

16-17.stor. ♪ ♪ ♪ ♪ :: ♪ | =

J002

1Bj7

E.g.II

S407 ♪ ♪ ♪ ♪ :: ♪ | =

S408,10 ♪ ♪ ♪ ♪ :: ♪ | =

J002

L1709

J480

S429,30 ♪ ♪ ♪ ♪ :: ♪ | =

J029

S410,24,30,34 ♪ = ♪ :: ♪ | ::

S429 ♪ = ♪ :: ♪ | =

J002

J046

J029

J229

¹¹⁷ Vskr 7, 1Bj7, KB7, st. 7/63

Nesystémové popevky

Nesystémové popevky sú reflexom byzantských motívov, ktorých hranice nie sú totožné s hranicami formúl a často ani slov. V prípade *nametky* ide zas o výlučne irmologickú formulu mimo systému.

Zlom hG

Zlomový popevok¹¹⁸ c2.hG s typickým znakom *složitia* svojou výškou aj rytmom presne zodpovedá byzantskému motívu *hG* v *piasme* alebo na 2 slabikách v prívode *xxG*, *yxh* a pod.

E.g.II		Am	
E.g.II		Am	
Ch		Vi	
S407		Ch	
S408		S409	
S429			
S410,30,34			
L1709			

25.12.

Am	
	καί η γή σύν τοίς αν-θρώ-ποις ευ - φραί- νε-ται,
Am	
Vi	
Pp	
S407	
S409	
S442	
L1709	

¹¹⁸ Myr1, st. 1/10 2-krát, 2Bj9, Vel'. štvrtok 3-krát, 2.7., pDX, step 1b

Zlom hG -dt

Popevok je doložený v 2. hlase¹¹⁹ iba niekoľkokrát. Je rytmickým variantom predoškého prípadu.

	a+U+R	S	V	k	Z
S408					
16- 17.stor.					
RI					
J002					

st9/88

S408

L1709

S410

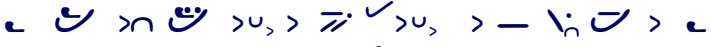
S429/30/34

J029

¹¹⁹ KB 3,5,6, st. 9/88, 2Bj 5, VS9, pDX.

Popevok je reflexom motívu *hG* na dvoch slabikách.

E.g.II

E.g.II

Sav > / > \ > u > // > u > - \ / >

καί δῦ- να- μιν ασ- θε -νείς, σέ πε-ρι-ε-ζώ-σαν- το.

Ch

S407

Ἡ χη-ρο-το ἡε-μο-ψη-νη-νη πε-πο-α-σα-σα-σα.

Vozmer

⇒ *Vozmer* / *Boz'mak* s trojslabičnou kadenciou sú popevky v 2. hlase obmedzené na stupňové antifóny, inde sa vyskytujú len sporadicky až náhodne.¹²⁰ Nemajú presvedčivý byzantský pravzor a dokonca sú často paralelou k úsekom, ktoré nie sú formulou.

Základný tvar:

S407		S414	
S408			
S408/9/10			
S411,29,30,45			
RI			
S407			
S408			
S411/30/45		S429	
J002			

Dlhšie varianty:

S416	
J002	
S408	
S414/29	
S445	
1229	

¹²⁰ SA3h, sSSD, Step 1abc, 2ac, 3a

Prívod s triaskou

Prívod s triaskou je v 2. hlase¹²¹ popevok, ktorý vzniká reflexom prvej časti prívodu so znakom *kratimoyporroon+oxeia*, ktorá však v byzantskom kontexte nie je samostatnou formulou. Rôznym spôsobom osamostatnenia vznikajú rôzne varianty znamenného popevku.

Typ 1 (Myr9a)

E.g. II

S407

Ch

S408

S410/30/34

S429

Anatol 8

S411 :: " — — — — —
 S414 :: " — — — — —
 S429/30 :: " — — — — — OP

Typ 2 (VS8, Ps1)

E.g. II

Ch

S407

S408/10/34

S409,416

S447

S429

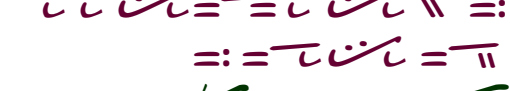
¹²¹ Myr9a, 1Bj 5, 2 Bj8, VS8,

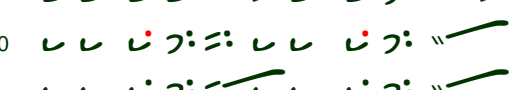
Typ 3 (1Bj5, 2Bj8)

E.g.II

E.g.II

Sav

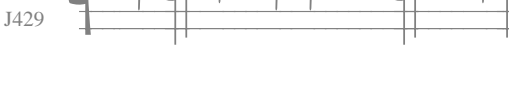
Ch

S407

S408

S410/30

S429

J002

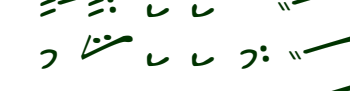
J029

J429

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

S430

S429

J029,480,L1709,J429

J002

Nametka

Nametka / *Наметка* je názov požíčaný od popevku z 3. hlasu s podobnou melódiou. *Nametka 2.* hlasu je rýdzo irmologický¹²² popevok, z toho takmer polovica výskytov sa viaže k nedel'ným irmosom (Vskr a KB). Je reflexom byzantskej, taktiež výlučne irmologickej formuly *hc.a2.h(a)* s nie celkom ustálenou finálou *a* alebo *h*, ktorú v tejto chvíli nevieme systémovo nikam zaradiť (výnimočne je byzantskou paralelou nametky formula *xxG, yxh* a *Gc.a2.a*).

E.g.II

Sav

S407

J002

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410 ~S430

S429

J480

¹²² Vskr 3,4,5, 1Bj4,8, RB3, KB1,5,6, VP1, VS3, st. 4/35

V RI nachádzame melodickú interpretáciu v dvoch výškových hladinách s finálami *G*, *a*, avšak početne jednoznačne prevažuje typ s finálou *a*. Popevok sa tak vo finále zhoduje s pravzorom, avšak jeho samotná melódia je posunutá (vyklenutá) vyššie.

	a	U	R	S	V	k	Z
S408							
16.-17. stor.							
RI+							
					J029,480	J046	
RI-							
						L1709	
S408							
16.-17. stor.							
RI-							

Fity (thematizmy) a lica

V tejto časti uvádzame iba tie fity, ktoré sme nevedeli bezpečne identifikovať ako ornamentačný rozvoj nad systémovým popevkom.

Fita chabuva

Fita chabuva / ΘΗΤΑ ΧΑΒΕΒΑ je typická pre 5. hlas. V 2. hlase je doložená v OtS a podľa byzantského pravzoru vlastný motív theme predstavuje širší variant fity zatvor.

The image displays a musical score for the piece "Fita chabuva". At the top, a staff shows a sequence of notes in a G major key signature (indicated by a 'G' in a circle). Below this, the score is organized into two main sections. The first section includes parts for Am (Amen), two Vi (Violin) parts, Ch (Chorus), and three S407 parts. The second section includes parts for Pp (Piano) and two S440 parts. Each part is accompanied by handwritten musical notation, including stems, beams, and various symbols like 'x', 'y', and 'z'. Some parts have specific markings like 'S440' or 'S407' next to them. There are also some yellow and red highlights on the handwritten notes.

Prívod:

S408	↗	↘	S411
S442	↘	↗	S408,409,410,416;
S409	↘ ↗	↘ ↗	S410,416,442, S411,447, PrP
S409	↘	↗	S410

RI, 5. hlas

+kvinta

S408	↘ ↗ = ↗ ↘ ↗ ↘	S409, S410, S416, S442, PrP
PrP	↗ ↘ = ↘ ↗ ↗ ↘	

Vlastná fita:

S411	↗ + ↘ +++ = 3:
S409/10	+++ 303 = 3:
S408	= +++0 =:
S408	0 +++ =:
S409/10	30 +++ 3 =:
16-17. stor.	3+0 3+ =:
	= 3+0 3+ =:
	= 303 +++ =:

Melódia – podľa 5. hlasu (J029), transponovaná o kvintu vyššie. V ruskej redakcii je melódia o tón nižšie, čomu zodpovedá aj nami uvedený prívod.

Fita obrazna

Fita obrazna / ΘΗΤΑ ΟΒΡΑΖΗΑ je pomenovaná podľa slova, nad ktorým sa nachádza v Step 2b. V jej základoch stojí výnimočne samostatná malá formula *ac.G*, doložená v Am. Do ZR prechádza vo fitnej ornamentácii.

Am

Va

S407

S408

S411

S414

S445

ΛΒΟ-ΒΥ-ΜΥ Ω-ΕΡΑ-ΞΟ- - - -ΜΖ

J833

Fita so zmeicou

Fita so zmeicou / Θίτα σο ζμήτσο je v základnom tvare v 2. hlase zriedkavá (1Bj1,5), navyše sa do RI v polovici prípadov mylne prekladá ako *kokiza*. Je reflexom темы zo skupiny *thema+omalon*.

E.g.II

E.g.II

Ch

S407

S408

S410

S429

S430

J029/46

VS =J429,L1709 // ~ J480

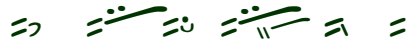
J046

J002

Fita okoserdna

Fita okoserdna / ΘΗΤΑ ΟΚΟΣΕΡΔΝΑ (25.12.kekr.).

S409

S410

S416

S442

16.-17. stor.

HE - HE - CA HE ZE - - - ZE

Fita Kobyla

Fita kobyla / ΘΪΤΑ ΚΟΒΪΛΑ (25.12.kekr.) nemá jednotný zápis a líši sa od rukopisu k rukopisu. Melódia je neobyčajne rozsiahla a v ruských prameňoch zrejme čiastočne transponovaná o tón vyššie.

η - - μεις δέ

Am

S1217

G32

S581

S1219

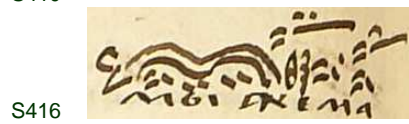
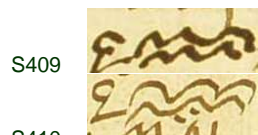
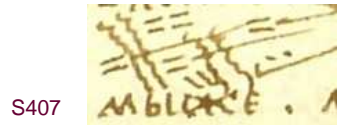
L74

Pp

S439

мы иже

S440

Grig

A musical staff for the instrument 'Grig' (guitar) showing a sequence of chords and notes.

Sl

A musical staff for the instrument 'Sl' (soprano) with lyrics 'МЫ' written below it.

МЫ

Grig

A musical staff for the instrument 'Grig' (guitar) showing a sequence of chords and notes.

Sl

A musical staff for the instrument 'Sl' (soprano) with lyrics 'ЖЕ' written below it.

ЖЕ

Gri

A musical staff for the instrument 'Gri' (guitar) showing a sequence of chords and notes.

Sl

A musical staff for the instrument 'Sl' (soprano) with lyrics 'МА - - - - - ТЕР' written below it.

МА - - - - - ТЕР

Gri

A musical staff for the instrument 'Gri' (guitar) showing a sequence of chords and notes.

Sl

A musical staff for the instrument 'Sl' (soprano) with lyrics 'ЛТ - - - - - ВЛ' written below it.

ЛТ - - - - - ВЛ